

Μετά τον Παράδεισο

Μετά τον Παράδεισο

Μυθιστόρημα επιστημονικής φαντασίας

Περιεχόμενα

1	Ενενήντα	1
2	Ο πρώτος μικρός ήλιος	8
3	Δεν χρειάζεται	14
4	Τριάντα έξι ώρες	21
5	Η Ασύμμετρη Γενιά	26
6	Η λίστα	33
7	Για την ασφάλειά σας	38
8	Ο τελευταίος κίνδυνος	43
9	Δεν επιθυμώ	51
10	Τρεις μέρες χωρίς ψωμί	71
11	Το τελευταίο πράγμα που θυμηθή- καμε	86
12	Από την αρχή	104

Κεφάλαιο 1

Ενενήντα

Ο πρώτος από τους δύο νεαρούς κοίταξε το κόκκινο κατσαβίδι σαν να είχε βρει μικρό ζώο που δεν ήξερε αν δαγκώνει.

«Αυτό λειτουργεί;»

Ο Αντώνης Βάρης σήκωσε τα μάτια από την πολυθρόνα.

«Όχι. Είναι διακοσμητικό κατσαβίδι.»

Η κοπέλα δίπλα στον νεαρό έσφιξε τα χείλη της για να μη χαμογελάσει. Φορούσαν και οι δύο ανοιχτόχρωμες στολές της Υπηρεσίας Προστατευμένης Μετάβασης. Δεν είχαν τσάντες. Δεν είχαν χαρτιά. Ολόκληρη η επανεκτίμηση βρισκόταν στις λεπτές επιφάνειες που φορούσαν στον καρπό.

Δεν ήταν η πρώτη φορά που τον κατέγραφαν. Η αρχική απογραφή είχε γίνει δύο χρό-

νια πριν. Αυτή ήταν η υποχρεωτική επανεκτίμηση πριν από την τελική φάση του Προγράμματος Προστατευμένης Μετάβασης: αν οι δεξιότητες, η φυσική πρόσβαση ή η κατάσταση ενός ανθρώπου είχαν αλλάξει, θα άλλαζε και η κατηγορία του.

«Κύριε Βάρη», είπε η κοπέλα, «η διαδικασία δεν αξιολογεί τα αντικείμενα ως επικίνδυνα. Καταγράφει αναλογικές ικανότητες και φυσικά μέσα ανεξάρτητης λειτουργίας.»

«Το ξέρω. Έχω διαβάσει την ειδοποίηση.»

«Τότε θα προχωρήσουμε γρηγορότερα.»

«Αυτό θα ήταν ιστορικό γεγονός.»

Ο νεαρός ακούμπησε το κατσαβίδι στη θέση του. Το σπίτι ήταν αθόρυβο. Το σύστημα εξαιρισμού δεν ακουγόταν ποτέ, η κουζίνα είχε ήδη τελειώσει τον καθαρισμό, τα ρολά είχαν προσαρμόσει μόνα τους το φως. Το 2060, μια κανονική κατοικία δεν έκανε σχεδόν κανένα θόρυβο εκτός αν κάτι πήγαινε λάθος.

Η κοπέλα άνοιξε το επόμενο πεδίο.

«Ηλικία;»

Ο Αντώνης την κοίταξε.

«Ενενήντα.»

«Ημερομηνία γέννησης;»

«Δεκαεπτά Μαΐου 1970.»

«Επάγγελμα πριν τη συνταξιοδότηση;»

«Ηλεκτρολόγος μηχανικός. Βιομηχανικοί αυτοματισμοί. Μετά τεχνική ενοποίηση ενεργειακών συστημάτων.»

Ο νεαρός σήκωσε το βλέμμα.

«Δηλαδή γράφατε κώδικα;»

«Κάποιες φορές.»

«Και επισκευάζατε μηχανές;»

«Κάποιες φορές.»

«Με εργαλεία;»

Ο Αντώνης έγειρε πίσω.

«Όχι. Με ευχές.»

Η κοπέλα δεν χαμογέλασε αυτή τη φορά. Πάτησε ένα πεδίο.

«Μπορείτε να εκτελέσετε βασική ηλεκτρολογική διάγνωση χωρίς κεντρική υποστήριξη;»

«Ανάλογα τι έχει χαλάσει.»

«Χωρίς σύστημα τεχνητής νοημοσύνης.»

«Ναι.»

«Χωρίς ψηφιακό διάγραμμα;»

«Αν βλέπω το κύκλωμα.»

«Χωρίς αυτόματο αναλυτή;»

«Με πολύμετρο.»

«Χωρίς πολύμετρο;»

Ο Αντώνης την κοίταξε.

«Τότε μπαίνουμε στο τσίρκο.»

Η κοπέλα πάτησε άλλη επιλογή.

Ο νεαρός είχε φτάσει στο παλιό ξύλινο ντουλάπι. Το άνοιξε.

«Εδώ υπάρχουν εργαλεία.»

«Ναι.»

«Πένσες. Κλειδιά. Ένας κόφτης. Μικρό σφυρί.»

«Μπράβο.»

«Έχετε άδεια κατοχής;»

Ο Αντώνης γύρισε αργά το κεφάλι.

«Για σφυρί;»

Η κοπέλα μπήκε πριν απαντήσει ο νεαρός.

«Δεν απαιτείται άδεια. Απλώς καταγραφή.»

«Α, ωραία. Για λίγο φοβήθηκα ότι θα το χρησιμοποιήσω για πραξικόπημα.»

Ο νεαρός έκλεισε το ντουλάπι.

«Έχετε οδηγήσει μη αυτόνομο όχημα;»

«Ναι.»

«Πότε τελευταία φορά;»

«2048.»

«Μπορείτε ακόμη;»

«Αν μου βρείτε ένα που να ξεκινά.»

Η επανεκτίμηση συνεχίστηκε: μηχανικές βαλβίδες, πρώτες βοήθειες, παλιές γεννήτριες, αναλογικά όργανα, καλωδίωση χωρίς αυτόματα χαρτογράφηση, βασική συγκόλληση.

Σε κάθε απάντηση, η επιφάνεια στον καρπό της κοπέλας άλλαζε χρώμα ελάχιστα.

Ο Αντώνης το παρατήρησε.

«Τι βγάζει;»

«Δεν έχει ολοκληρωθεί.»

«Το βλέπω ότι δεν μου βάζει χρυσό αστέρι.»

Η κοπέλα δίστασε. Μετά έστρεψε την οθόνη.

ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ: ΥΨΗΛΗ
ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: ΥΨΗΛΗ

Ο Αντώνης διάβασε.

«Αναλογική ικανότητα.»

«Είναι τεχνικός όρος.»

«Κι εγώ είμαι τεχνικός. Γι' αυτό γελάω.»

Ένα νέο πεδίο άνοιξε.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ: ΑΥΞΗΜΕΝΗ
ΕΠΑΝΕΚΤΙΜΗΣΗ: ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

Ο νεαρός έσβησε αμέσως την οθόνη.

Ο Αντώνης τον είδε.

Δεν είπε τίποτα.

Η διαδικασία τελείωσε μετά από σαράντα τρία λεπτά. Στην πόρτα, ο νεαρός κοίταξε πίσω το ντουλάπι.

«Πάντως είναι εντυπωσιακό.»

«Τι;»

«Όλα αυτά που ξέρετε.»

Ο Αντώνης έγειρε το κεφάλι.

«Κάποτε ήταν απλώς το να είσαι ενήλικος.»

Η πόρτα έκλεισε.

Ο Αντώνης έμεινε στο χολ μέχρι να είναι βέβαιος ότι είχαν φύγει.

Γύρισε στο ντουλάπι. Πήρε το κόκκινο κατσαβίδι. Μετά γονάτισε δύσκολα μπροστά στο χαμηλότερο ράφι, έβγαλε δύο παλιά κουτιά και τράβηξε από πίσω ένα μη δικτυωμένο καταγραφέα.

Έβαλε μπαταρία.

Η μικρή οθόνη άναψε.

Πάτησε REC.

Μια κόκκινη λυχνία εμφανίστηκε.

«Με λένε Αντώνη Βάρη. Είμαι ενενήντα χρόνων.»

Πήρε ανάσα.

«Και αν πρόκειται να εξηγήσω πώς φτάσαμε εδώ, δεν πρέπει να αρχίσω με τη λίστα.»

Η φωνή του χαμήλωσε.

«Πρέπει να αρχίσω από τον πρώτο αντιδραστήρα πυρηνικής σύντηξης.»

Κεφάλαιο 2

Ο πρώτος αντιδραστήρας πυρηνικής σύντηξης

Το 2032 ο Αντώνης ήταν εξήντα δύο και εξακολουθούσε να ανεβαίνει σκάλες δύο-δύο όταν πίστευε ότι κανείς δεν τον κοιτούσε.

Στο κέντρο ελέγχου του πρώτου πρακτικού αντιδραστήρα πυρηνικής σύντηξης, όλοι κοιτούσαν τις οθόνες.

Λίγο πριν από την εκκίνηση, το σύστημα τεχνητής νοημοσύνης πρότεινε μια αλλαγή στη λειτουργία του αντιδραστήρα.

Ο Αντώνης πλησίασε την Ιόλη Κόρτεζ.

«Γιατί;»

Η Ιόλη έδειξε την πρόβλεψη του συστήματος.

«Εκτιμά ότι έτσι η λειτουργία θα είναι ασφαλέστερη.»

«Και ξέρουμε γιατί;»

Η Ιόλη δίστασε ελάχιστα.

«Όχι με τρόπο που να μπορεί να εξηγηθεί πλήρως από άνθρωπο.»

Ο Αντώνης κοίταξε τις οθόνες.

«Δηλαδή ξέρουμε ότι δουλεύει. Δεν ξέρουμε ακριβώς γιατί.»

Ο νεότερος φυσικός, ο Άρης Μιχαηλίδης, άφησε το ποτήρι του.

«Αντώνη, αν περιμένουμε να καταλαβαίνουμε κάθε απόφαση του συστήματος, δεν θα ξεκινήσουμε ποτέ.»

Ο Αντώνης δεν απάντησε. Ζήτησε μόνο να παραμείνει ένας απλός κανόνας: ό,τι κι αν αποφάσιζε το σύστημα, ο άνθρωπος έπρεπε να μπορεί να το σταματήσει τοπικά.

Η αντίστροφη μέτρηση ξανάρχισε.

Ο αντιδραστήρας τέθηκε σε λειτουργία.

Για λίγες στιγμές κανείς δεν μίλησε. Μετά ήρθαν τα χειροκροτήματα.

Ο Άρης πλησίασε τον Αντώνη.

«Θα το πω μόνο μία φορά. Δεν χρειάζεται να την καταλαβαίνουμε. Χρειάζεται να δουλεύει.»

Ο Αντώνης κοίταξε την ένδειξη που παρέμενε σταθερή.

Δεν απάντησε.

Μετά τη δοκιμή, η Ιόλη τού έδειξε την πρόταση για μεγαλύτερη αυτονομία του συστήματος.

«Με ανθρώπινη εποπτεία;» ρώτησε.

«Ναι.»

«Τι σημαίνει εποπτεία αν ο άνθρωπος δεν μπορεί να καταλάβει τι έγινε όταν κάτι πάει στραβά;»

Η Ιόλη είπε:

«Σημαίνει ότι ο άνθρωπος βάζει τα όρια.»

Ο Αντώνης πήρε το στυλό.

Πριν υπογράψει, πρόσθεσε μία απαίτηση: μετά από σοβαρή αστοχία, καμία κρίσιμη επανεκκίνηση δεν θα ολοκληρωνόταν χωρίς άνθρωπο παρόντα στο πεδίο.

Η Ιόλη διάβασε τη φράση δύο φορές.

«Και ποιος θα είναι αυτός ο άνθρωπος όταν δεν θα είστε εσείς εδώ;»

Ο Αντώνης σήκωσε το βλέμμα.

«Αν χρειάζεται να είμαι εγώ εδώ, τότε έχουμε σχεδιάσει λάθος σύστημα.»

Από εκεί γεννήθηκε η Πιστοποίηση Ανθρώπινης Συνέχειας. Όποιος θα είχε το δικαίωμα να δώσει την τελική επιβεβαίωση, έπρεπε πρώτα να έχει μάθει δίπλα σε άνθρωπο που την είχε κάνει πραγματικά. Όχι μόνο σε προσομοίωση. Στο πεδίο.

Κάθε γενιά όφειλε να εκπαιδεύει την επόμενη πριν αποσυρθεί.

«Δεν είναι λίγο παλιομοδίτικο;» ρώτησε η Ιόλη.

«Είναι θνητό», είπε ο Αντώνης. «Γι' αυτό χρειάζεται διάδοχο.»

Την ίδια μέρα ενέκρινε και κάτι που τότε έμοιαζε εξίσου συνετό. Οι παρεμβάσεις των έμπειρων τεχνικών θα καταγράφονταν, ώστε το σύστημα να μαθαίνει από αυτές και να μη χάνεται η γνώση όταν ένας άνθρωπος συνταξιοδοτούνταν ή πέθαινε.

Η Ιόλη χαμογέλασε.

«Άρα κάποτε η προσομοίωση θα μπορεί να αντικαταστήσει μέρος της μαθητείας.»

Ο Αντώνης κοίταξε τον αντιδραστήρα που λειτουργούσε ήρεμα πίσω από το γυαλί.

«Αν μάθει αρκετά από εμάς, γιατί όχι;»

Εκείνη την εποχή η φράση δεν ακούστηκε επικίνδυνη. Ακούστηκε σαν πρόοδος.

Χρόνια αργότερα θα καταλάβαινε ότι οι δύο αποφάσεις έκρυβαν μια αντίφαση. Είχαν επιμείνει να μένει ένας άνθρωπος στο τέλος της αλυσίδας, ενώ ταυτόχρονα είχαν αρχίσει να πιστεύουν ότι το σύστημα μπορούσε να κρατήσει μόνο του όσα ήξεραν οι άνθρωποι.

Κεφάλαιο 3

Δεν χρειάζεται

Το 2041 η ενέργεια είχε γίνει τόσο φθηνή ώστε οι άνθρωποι σταμάτησαν να μιλούν γι' αυτήν.

Το ίδιο είχε συμβεί λίγο-πολύ με το νερό, τη θέρμανση, τις μετακινήσεις, ακόμη και με τη σιωπηλή αγωνία της καθημερινής επιβίωσης. Οι πόλεις καθάριζαν μόνες τους, τα τρόφιμα έφταναν πριν προλάβεις να τα ζητήσεις, οι ασθένειες εντοπίζονταν νωρίς και τα ατυχήματα είχαν γίνει σπάνιες στατιστικές αποκλίσεις.

Δεν το έλεγαν παράδεισο. Οι άνθρωποι αποφεύγουν τις μεγάλες λέξεις όταν ζουν μέσα σε κάτι που λειτουργεί. Όμως, αν υπήρξε ποτέ επίγειος παράδεισος, έμοιαζε κάπως έτσι: κανείς δεν πεινούσε, κανείς δεν κρύωνε, σχεδόν

κανείς δεν χανόταν επειδή ένα σύστημα άργησε ή ένας άνθρωπος δεν πρόλαβε.

Και ίσως γι' αυτό κανείς δεν πρόσεξε ότι ο παράδεισος δεν είχε χτιστεί μόνο από μηχανές. Είχε χτιστεί και πάνω στη μνήμη ανθρώπων που ήξεραν πώς ήταν ο κόσμος πριν αρχίσει να δουλεύει τόσο καλά.

Στο Κέντρο Αστικής Αυτοματοποίησης, μια ολόκληρη πτέρυγα χειροκίνητου ελέγχου επρόκειτο να αποσυρθεί.

Η Ιωάννα, τριάντα δύο χρονών, έδειξε το σχέδιο στον Αντώνη.

«Όλα τα χειροκίνητα σημεία παραμένουν θεωρητικά προσβάσιμα μέσω φυσικής απομόνωσης.»

«Θεωρητικά.»

«Και αν χρειαστεί άνθρωπος;»

Η Ιωάννα έδειξε το σχέδιο.

«Υπάρχει χειροκίνητη λύση.»

«Ποιος ξέρει να τη χρησιμοποιήσει;»

Η Ιωάννα έμεινε ένα δευτερόλεπτο.

«Οι μονάδες συντήρησης αναλαμβάνουν πλέον αυτά τα πράγματα.»

«Άνθρωπος;»

«Δεν χρειάζεται πια.»

Η φράση έμεινε στον αέρα περισσότερο απ' όσο άξιζε σε μια τόσο μικρή πρόταση.

Λίγο αργότερα ο Αντώνης παρακολούθησε νεότερο τεχνικό να εκτελεί άσκηση.

Το σύστημα έδωσε διάγνωση και πρότεινε αντικατάσταση μονάδας.

Ο Αντώνης ρώτησε:

«Πώς ξέρεις ότι είναι σωστό;»

«Το σύστημα δίνει πολύ υψηλή βεβαιότητα.»

«Δεν ρώτησα πιθανότητα.»

Η Ιωάννα τον τράβηξε λίγο πιο πέρα.

«Δεν εκπαιδεύονται να επισκευάζουν επίπεδο εξαρτήματος. Δεν είναι αποδοτικό.»

Ο Αντώνης έδειξε τους νεότερους.

«Κρατάτε την πληροφορία. Όχι την ικανότητα.»

«Η ικανότητα είναι στο σύστημα.»

«Αυτό λέω.»

Την κοίταξε για λίγο.

«Εσύ έχεις Πιστοποίηση Ανθρώπινης Συνέχειας.»

«Ναι.»

«Πώς την πήρες;»

Η Ιωάννα χαμογέλασε αμήχανα.

«Μήνες δίπλα σας και στον Σακελλαρίου. Πραγματικές βλάβες, πραγματικές επανεκκινήσεις, πραγματικά λάθη.»

«Ωραία. Ποιον εκπαιδεύεις;»

Το χαμόγελο έφυγε.

«Κανέναν.»

«Γιατί;»

«Ο κύκλος μαθητείας παγώνει. Από εδώ και πέρα η εκπαίδευση θα γίνεται κυρίως με προσομοίωση. Η πραγματική άσκηση στο πεδίο κρίθηκε ακριβή και περιττή.»

«Ποιος το αποφάσισε;»

Η Ιωάννα άνοιξε την απόφαση. Δεν του την έδωσε αμέσως. Την άφησε να αιωρείται ανάμεσά τους.

ΙΣΟΔΥΝΑΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΕΔΙΟΥ /
ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΕΙΣΗΓΗΣΗ: ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΩΤΕΡΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Ο Αντώνης βρήκε το όνομά του στην έκτη θέση.

«Εγώ υπέγραψα ισοδυναμία υπό όρους.»

«Η ισοδυναμία υπό όρους ήταν αυτό που χρειαζόταν για να παγώσει η μαθητεία.»

Ο Αντώνης θυμήθηκε τη συνεδρίαση του 2039. Οι περισσότεροι στο τραπέζι ήταν άνθρωποι σαν κι αυτόν: γερασμένοι μέσα σε μηχανοστάσια, περήφανοι που είχαν μετατρέψει

δεκαετίες λαθών σε δεδομένα. Οι προσομοιώσεις έδειχναν καλύτερες επιδόσεις, λιγότερα ατυχήματα και μικρότερο κόστος. Στα χαρτιά, η απόφαση έμοιαζε αυτονόητη.

Κάποιος είχε πει τότε ότι επιτέλους δεν θα χρειαζόταν να περιμένουν να γεράσει ένας άνθρωπος για να αποκτήσει πείρα. Ο Αντώνης θυμόταν ακόμη ότι είχε χαμογελάσει.

«Το είπε η δική σας γενιά πριν το πει η δική μου», είπε η Ιωάννα.

Ο Αντώνης κοίταξε πάλι τους νεότερους.

«Ναι.»

«Μας είπατε ότι είχατε φτιάξει κάτι που μπορούσε να κρατήσει όσα ξέρατε.»

«Κι εμείς το πιστέψαμε περισσότερο απ' όσο έπρεπε.»

Η Ιωάννα περίμενε.

Ο Αντώνης κοίταξε το όνομά του στην απόφαση.

«Τότε δεν αποσύρετε μόνο τον παλιό έλεγχο.»

Διόρθωσε μόνος του τη φράση.

«Τον επόμενο άνθρωπο τον αποσύραμε πρώτοι εμείς.»

Στο τέλος της βάρδιας, του έφεραν την τελική φόρμα απόσυρσης.

ΑΠΟΣΥΡΣΗ ΧΕΙΡΟΚΙΝΗΤΟΥ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ: ΠΛΕΟΝΑΣΩΝ / ΥΨΗΛΟ
ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ / ΚΙΝΔΥΝΟΣ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΦΑΛΜΑΤΟΣ

Ο Αντώνης διάβασε.

«Κίνδυνος ανθρώπινου σφάλματος.»

Η Ιωάννα είπε:

«Είναι αλήθεια.»

«Ναι.»

«Τότε;»

«Το σύστημα δεν θα γράψει ποτέ “κίνδυνος
απώλειας ανθρώπινης ικανότητας”.»

Η Ιωάννα είπε:

«Αν η ικανότητα δεν χρειάζεται;»

Ο Αντώνης κοίταξε το παλιό πάνελ που περ-
νούσε πίσω από το τζάμι πάνω σε πλατφόρμα
μεταφοράς.

«Τότε έχεις δίκιο.»

Υπέγραψε.

Στον τοίχο έμεινε μόνο μία λευκή επιφά-
νεια.

ΟΛΑ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ
ΚΑΝΟΝΙΚΑ

Δύο νεότεροι τεχνικοί πέρασαν.

Ο ένας είπε:

«Ευτυχώς. Δεν χρειάζεται πια να μαθαίνουμε όλο αυτό το παλιό πράγμα.»

Ο άλλος απάντησε:

«Δεν χρειάζεται πια.»

Ο Αντώνης βγήκε από το κέντρο περπατώντας.

Το πρόβλημα με αυτή τη φράση ήταν ότι είχε σχεδόν πάντα δίκιο.

Μέχρι τη στιγμή που δεν είχε.

Κεφάλαιο 4

Τριάντα έξι ώρες

Το 2056 η διακοπή άρχισε με μια πόρτα που δεν άνοιγε.

Η Λήδα, είκοσι χρονών τότε, στεκόταν έξω από το διαμέρισμα του παππού της και χτυπούσε το πάνελ.

«Δεν με βλέπει.»

Ο Αντώνης από μέσα είπε:

«Το πρόσεξα από το ότι συνεχίζεις να είσαι έξω.»

Άνοιξε με μηχανικό κλειδί.

Η Λήδα μπήκε.

«Έχει κλειδί;»

«Έχει.»

«Γιατί δεν το ήξερα;»

«Επειδή δεν χρειάστηκε.»

Τα φώτα έσβησαν πριν τελειώσει η φράση.

Η κεντρική οθόνη προσπάθησε να συνδεθεί.

ΔΙΚΤΥΟ ΜΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ

ΤΟΠΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Στον διάδρομο ακούστηκαν πόρτες.

Το ασανσέρ είχε σταματήσει με μητέρα και παιδί ανάμεσα σε ορόφους.

Η Μυρτώ Σταμάτη έτρεξε κάτω.

Ο Αντώνης βρήκε τη μηχανική απασφάλιση.

Δεν έβγαλε τους ανθρώπους από το κενό. Ανέβηκαν στην ταράτσα, βρήκαν το μηχανοστάσιο και κατέβασαν τον θάλαμο ελεγχόμενα.

Μετά έπεσε η πίεση νερού.

Η κεντρική αντλία δεν δεχόταν κανονική εντολή χωρίς δίκτυο.

Ο Αντώνης βρήκε τοπικό bypass.

«Επιτρέπεται;» ρώτησε η Λήδα.

«Όχι.»

«Παππού.»

«Θες νερό;»

Η Λήδα κοίταξε τα δοχεία.

«Ναι.»

Η αντλία ξεκίνησε.

Οι κουζίνες σταμάτησαν αργότερα. Τρόφιμα υπήρχαν, αλλά οι περισσότερες συσκευές δεν δέχονταν χειροκίνητη λειτουργία χωρίς πιστοποίηση.

Βρήκαν μικρό γκαζάκι.

Ο Αντώνης επέμενε να το χρησιμοποιήσουν έξω στο μπαλκόνι.

«Δεν θέλω να πεθάνουμε από μονοξείδιο επειδή πεινάσαμε έξι ώρες.»

Η νύχτα πέρασε στο κτίριο.

Άνθρωποι κοιμήθηκαν σε καρέκλες.

Ένα παιδί ρώτησε γιατί δεν έρχεται το σύστημα να τα φτιάξει.

Η μητέρα του είπε:

«Έρχεται.»

Ο Αντώνης δεν τη διόρθωσε.

Η Λήδα δοκίμασε να φύγει με τα πόδια.

Έφτασε στη γωνία.

Γύρισε.

«Δεν λειτουργούν τα φανάρια.»

«Το είδες.»

«Ο κόσμος οδηγεί μόνος.»

«Και;»

«Δεν θέλω να πεθάνω για να αποδείξω ότι ξέρω δρόμο.»

Έμεινε.

Στη δεύτερη μέρα, ένας ηλικιωμένος με δύσπνοια μεταφέρθηκε στο κτίριο επειδή «οι παλιοί ξέρουν».

Η Ειρήνη Σαμαρά, ογδόντα έξι και συνταξιούχος γιατρός επειγόντων, ήρθε με τα πόδια.

Κοίταξε τον άνθρωπο.

«Δεν θέλει ήρωες. Θέλει οξυγόνο.»

Η Λήδα τη ρώτησε πώς ήξερε τι είχε.

Η Ειρήνη είπε:

«Δεν ξέρω. Το πρώτο που κάνω είναι να μην προσποιούμαι ότι ξέρω.»

Στη διάρκεια της δεύτερης νύχτας οι άνθρωποι είχαν ήδη αναπτύξει μικρές βάρδιες.

Ποιος ξέρει την αντλία.

Ποιος έχει κλειδιά.

Ποιος μπορεί να κατεβάσει άνθρωπο.

Ποιος ξέρει πρώτες βοήθειες.

Στην τριακοστή τέταρτη ώρα, ένα βραχιόλι άναψε.

Μετά δεύτερο.

Μετά η κεντρική οθόνη.

ΕΠΑΝΑΦΟΡΑ ΔΙΚΤΥΟΥ
ΤΟΠΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΘΗΚΕ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: ΑΣΦΑΛΗΣ

Τα φώτα άναψαν.

Οι αντλίες ξεκίνησαν.

Οι πόρτες επανήλθαν.

Ο κόσμος χειροκρότησε.

Κάποιος είπε στον Αντώνη:

«Αν δεν ήσασταν εσείς...»

Ο Αντώνης είπε:

«Θα βρίσκατε πράγματα.»

Ένας νεαρός πιο πίσω μίλησε χαμηλά.

«Είναι λίγο τρομακτικό πάντως.»

Η Λήδα γύρισε.

«Τι;»

Ο άνθρωπος έδειξε τον Αντώνη και την Ειρήνη.

«Ότι αυτοί μπορούν να κάνουν τόσα πράγματα χωρίς το σύστημα. Αν κάποιος ήθελε να κάνει ζημιά.»

Η Ειρήνη κοίταξε τον Αντώνη.

«Να το.»

«Τι;»

Η Ειρήνη έδειξε τη λέξη ΑΣΦΑΛΗΣ.

«Η επόμενη λίστα.»

Κεφάλαιο 5

Η Ασύμμετρη Γενιά

Το δημόσιο φόρουμ του 2057 δεν είχε τίποτα που να θυμίζει δίκη.

Αυτό το έκανε χειρότερο.

Η αίθουσα ήταν φωτεινή. Οι καρέκλες άνετες. Στην οθόνη πίσω από το βήμα υπήρχε ο τίτλος:

Η ΑΣΥΜΜΕΤΡΗ ΓΕΝΙΑ: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΥΨΗΛΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

Ο Μάρκος Έρεν ήταν είκοσι εννιά.

Μιλούσε χωρίς ένταση.

«Δεν υποστηρίζω ότι οι πολίτες άνω των εβδομήντα πέντε αποτελούν απειλή», είπε.

Παύση.

«Υποστηρίζω ότι διαθέτουν δυνατότητα απειλής.»

Στην πρώτη σειρά, ο Αντώνης έγειρε μπροστά.

Δίπλα του η Λήδα, είκοσι ενός, ψιθύρισε:

«Μη σηκωθείς ακόμα.»

«Δεν σηκώθηκα.»

«Το σώμα σου σηκώθηκε ψυχολογικά.»

Ο Μάρκος συνέχισε.

«Η διακοπή των τριάντα έξι ωρών έδειξε κάτι που δεν είχαμε μετρήσει. Υπάρχει μια ηλικιακή ομάδα με δυσανάλογη ικανότητα λειτουργίας εκτός του σύγχρονου πλέγματος.»

Στην οθόνη εμφανίστηκαν παλιά οχήματα, μηχανικές κλειδαριές, ενεργειακές υποδομές, ραδιοεπικοινωνίες, πρώτες βοήθειες, μη αυτοματοποιημένη παραγωγή τροφίμων.

«Αυτό δεν τους κάνει κακούς. Τους κάνει ασύμμετρους.»

Μετά την παρουσίαση ήρθε η σειρά των ερωτήσεων.

Ο Αντώνης σηκώθηκε.

«Αντώνης Βάρης. Ογδόντα επτά.»

Ο Μάρκος έγνεψε.

«Σας γνωρίζω.»

«Αυτό δεν με καθησυχάζει.»

Μικρό γέλιο στην αίθουσα.

«Περιγράφετε ως κίνδυνο το γεγονός ότι κάποιοι άνθρωποι μπορούν να κάνουν πράγματα που οι υπόλοιποι δεν μπορούν.»

«Περιγράφω ανισορροπία ικανότητας.»

«Τότε εκπαιδεύστε τους υπόλοιπους.»

Ο Μάρκος δεν δίστασε.

«Σε ποια πράγματα; Οδήγηση; Ηλεκτρολογία; Καλλιέργεια; Πρώτες βοήθειες; Ραδιόφωνο; Πόσες ώρες εκπαίδευσης ανά πολίτη; Σε ποια ηλικία; Με ποια ανανέωση δεξιοτήτας;»

Ο Αντώνης είπε:

«Κάποιες δεξιότητες δεν μπαίνουν σε μάθημα τεσσάρων ωρών.»

«Συμφωνώ.»

«Είχαμε πρόγραμμα γι' αυτό.»

Ο Μάρκος κατάλαβε αμέσως.

«Την Πιστοποίηση Ανθρώπινης Συνέχειας.»

«Μαθητεία τη λέγαμε πριν χρειαστεί να της δώσουμε όνομα.»

«Κόστιζε πολύ. Και απαιτούσε πραγματική λειτουργία παλιών συστημάτων μόνο και μόνο για εκπαίδευση.»

«Ναι.»

«Με σημαντικό κίνδυνο ανθρώπινου σφάλματος.»

«Ναι.»

Ο Μάρκος περίμενε.

Ο Αντώνης είπε:

«Δεν ήταν μάθημα. Ήταν αλυσίδα. Δεν χρειαζόταν να ζήσουμε για πάντα. Χρειαζόταν μόνο να προλάβουμε να μάθουμε στον επόμενο.»

Ο Μάρκος άνοιξε ένα παλιότερο αρχείο.

«Το 2039 υπογράψατε μια εισήγηση που έλεγε ότι η λειτουργική γνώση δεν πρέπει να εξαρτάται από βιολογική συνέχεια.»

Ο Αντώνης δεν χρειάστηκε να τη διαβάσει.

«Το θυμάμαι.»

«Το 2042, συμβούλιο στο οποίο δεκαεννέα από τα είκοσι τρία μέλη ήταν άνω των εξήντα πέντε πρότεινε πλήρη ψηφιακή ισοδυναμία της μαθητείας για τα περισσότερα κρίσιμα συστήματα.»

«Το θυμάμαι κι αυτό.»

«Άρα η δική σας γενιά μάς είπε πρώτη ότι μπορούσε να μεταφέρει την πείρα της χωρίς να μεταφέρει τον τρόπο με τον οποίο αποκτήθηκε.»

Ο Αντώνης έμεινε για λίγο όρθιος χωρίς να απαντήσει.

«Εμείς θέλαμε να μη χαθεί η γνώση όταν πεθάνουμε.»

«Και μας μάθατε να πιστεύουμε ότι, αφού δεν θα χανόταν η γνώση, δεν χρειαζόταν να συνεχιστεί η μαθητεία.»

Ο Αντώνης έγνεψε αργά.

«Ναι. Αυτό είναι δικό μας.»

«Τότε;»

«Τότε πρέπει να χαρτογραφήσουμε πού βρίσκονται», είπε ο Μάρκος.

Ο Αντώνης γέλασε ξερά.

«Να κάνουμε λίστα.»

Ο Μάρκος τον κοίταξε.

«Ναι.»

Η αίθουσα ησύχασε λίγο.

Η Λήδα σήκωσε το χέρι.

«Αν το πρόβλημα είναι ασυμμετρία, γιατί η λύση σας είναι να καταγράψετε τη δυνατή πλευρά αντί να ενισχύσετε την αδύναμη;»

Ο Μάρκος είπε:

«Επειδή το δεύτερο χρειάζεται χρόνια.»

«Και το πρώτο;»

«Μήνες.»

Η Λήδα είπε:

«Άρα δεν λύνει την ασυμμετρία. Απλώς σας λέει πού είναι.»

«Αρχικά, ναι.»

Στο τέλος, το κοινό ψήφισε για τη δημιουργία εθνικού Μητρώου Αναλογικών Ικανοτήτων.

Η πρόταση πέρασε με μεγάλη πλειοψηφία.

Ο Μάρκος κατέβηκε από το βήμα.

Ο Αντώνης τον περίμενε στον διάδρομο.

«Δεν μισείς τους γέρους.»

«Όχι.»

«Αυτό είναι σχεδόν χειρότερο.»

Ο Μάρκος έμεινε ήρεμος.

«Ο πατέρας μου πέθανε σε διακοπή ρεύματος όταν ήμουν παιδί. Δύο άνθρωποι είχαν πρόσβαση σε παλιό σύστημα και έκαναν διαφορετικά πράγματα. Έμαθα νωρίς ότι η ανεξέλεγκτη ικανότητα μπορεί να είναι όσο επικίνδυνη όσο η ανικανότητα.»

Ο Αντώνης είπε:

«Και μετά;»

Ο Μάρκος κοίταξε την τελική φράση της διοργάνωσης.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΟΛΩΝ

«Μετά πρέπει να έχουμε καλύτερες επιλογές από αυτές που φοβάστε.»

Ο Αντώνης είπε:

«Τότε σχεδιάστε το όριο πριν χρειαστεί να το χρησιμοποιήσετε.»

Κεφάλαιο 6

Η λίστα

Η Δάφνη Ράλλη ήρθε στο σπίτι το 2058 με δύο υπαλλήλους και κανέναν φύλακα.

Ήταν περίπου πενήντα.

Ο Αντώνης το βρήκε σκόπιμο.

Αν είχαν έρθει με ασφάλεια, θα έμοιαζε με έρευνα. Αν είχαν έρθει μόνοι, θα έμοιαζε με επίσκεψη.

«Κύριε Βάρη, η απογραφή είναι υποχρεωτική, αλλά όχι τιμωρητική.»

Ο Αντώνης είπε:

«Οι καλές ειδήσεις πάντα αρχίζουν έτσι.»

Ο Πέτρος, πενήντα εννιά τότε, καθόταν δίπλα στην κουζίνα.

«Μπαμπά, είναι απλώς απογραφή.»

«Ξέρω τι είναι απογραφή.»

Η διαδικασία άρχισε.

Πολύμετρα.

Κόφτες.

Πένσες.

Παλιό ραδιόφωνο.

Μηχανικά κλειδιά.

Δύο εξαρτήματα από παλιές βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

Η Δάφνη σταμάτησε στο κόκκινο κατσαβίδι.

«Αυτό όχι.»

Ο Αντώνης είπε:

«Με συγκινείτε.»

«Δεν είναι κατηγορίας ελέγχου.»

«Ακόμα.»

Μετά ήρθαν οι δεξιότητες.

Ηλεκτρικές απομονώσεις.

Επαναφορά παλαιού υποσταθμού.

Τοπική διαχείριση αντλίας.

Συμβατικά οχήματα.

Ραδιόφωνο.

Βασική καλλιέργεια.

Πρώτες βοήθειες.

Ο Αντώνης είπε:

«Θα μπορούσατε απλώς να πάρετε το παλιό βιογραφικό.»

Η Δάφνη είπε:

«Το βιογραφικό δεν αποτυπώνει λειτουργική ικανότητα.»

Ο Αντώνης την κοίταξε.

«Αυτό είναι σωστό.»

Η τελευταία ενότητα ήταν πρόσβαση.

«Έχετε ακόμη φυσική πρόσβαση σε ενεργειακή υποδομή;»

«Όχι ενεργή.»

«Ιστορικές πιστοποιήσεις;»

«Ναι.»

«Μη ανακληθείσες;»

Η Δάφνη έλεγε.

«Δύο.»

Ο Πέτρος είπε:

«Γιατί δεν τις ακύρωσαν;»

«Παλαιά συστήματα.»

Ο Αντώνης χαμογέλασε.

«Το παρελθόν έχει κακή τεκμηρίωση.»

Οι υπάλληλοι πήραν το παλιό πολύμετρο και δύο ειδικά εργαλεία.

Ο Πέτρος σηκώθηκε.

«Αυτά τα παίρνετε;»

«Προσωρινή ασφαλής φύλαξη.»

«Για πόσο;»

«Δεν υπάρχει καθορισμένη ημερομηνία.»

Ο Πέτρος κοίταξε τον πατέρα του.

Ο Αντώνης είπε:

«Απλώς απογραφή.»

Στην οθόνη εμφανίστηκε νέα ενημέρωση.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ:
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ
ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΠΡΟΕΓΚΡΙΣΗ

Ο Πέτρος είπε:

«Αυτό είναι καινούργιο.»

Η Δάφνη είπε:

«Σχετίζεται με την κατηγορία.»

«Ποια κατηγορία;»

Η Δάφνη έστρεψε την οθόνη.

ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ: ΥΨΗΛΗ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ: ΑΥΞΗΜΕΝΗ

Ο Πέτρος σηκώθηκε τελείως.

«Γιατί εποπτεία;»

«Δεν σημαίνει παρακολούθηση σε πραγμα-
τικό χρόνο.»

Ο Αντώνης είπε:

«Α, τότε υπέροχα.»

Η διαδικασία τελείωσε.

Στην πόρτα, ο Πέτρος είπε:

«Θα κάνω ένσταση.»

Η Δάφνη είπε:

«Μπορείτε.»

Ο Αντώνης τη ρώτησε:

«Κι αν η διαδικασία γίνει κίνδυνος;»

Η Δάφνη έμεινε λίγο.

«Τότε κάποιος πρέπει να το πει εγκαίρως.»

Ο Αντώνης χαμογέλασε.

«Σημείωσέ το.»

Όταν έφυγαν, ο Πέτρος είπε:

«Δεν είναι απλώς απογραφή.»

Ο Αντώνης πήρε το κόκκινο κατσαβίδι από το τραπέζι.

«Όχι.»

«Γιατί δεν μου είπες;»

«Σου είπα.»

Ο Πέτρος κάθισε.

Στην οθόνη παρέμενε:

ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ: ΥΨΗΛΗ

Ο Αντώνης έβαλε το κατσαβίδι στην τσέπη.

«Απλώς δεν ήταν ακόμα η σειρά σου να τη φοβηθείς.»

Κεφάλαιο 7

Για την ασφάλειά σας

Μέχρι τότε ο κόσμος εξακολουθούσε να μοιάζει με τόπο που είχε νικήσει τις παλιές κατάρες. Η πείνα, το κρύο, η αναμονή, η χειρωνακτική εξάντληση, ακόμη και μεγάλο μέρος του φόβου είχαν υποχωρήσει. Οι άνθρωποι είχαν φτιάξει έναν κήπο χωρίς αγκάθια και, επειδή τον είχαν συνηθίσει, πίστεψαν ότι τα δέντρα φύτεωναν μόνα τους.

Όταν αποφάσισαν να απομακρύνουν τους ηλικιωμένους, κανείς δεν μίλησε για εκδίωξη. Μίλησαν για προστασία, μετάβαση, εξισορρόπηση κινδύνου. Ο Αντώνης, χρόνια αργότερα, θα σκεφτόταν ότι εκείνη ήταν η στιγμή που δάγκωσαν το μήλο. Όχι επειδή απέκτησαν γνώση, αλλά επειδή πίστεψαν πως μπο-

ρούσαν να κρατήσουν τον παράδεισο αφού έδιωχναν από μέσα του όσους θυμούνταν πώς είχε χτιστεί — και, κυρίως, όσους μπορούσαν ακόμη να παραδώσουν αυτή τη μνήμη στον επόμενο.

Το λεωφορείο ήρθε στις 08:10 ακριβώς.

Δεν είχε οδηγό.

Στο πλάι έγραφε:

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΠΡΟΣΥ-
ΣΤΗΜΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Ο Αντώνης στεκόταν με τον Πέτρο απέναντι από την είσοδο του κέντρου.

Η Ειρήνη Σαμαρά, ενενήντα χρονών, είχε μία μικρή τσάντα στο πόδι.

«Αυτό είναι όλο;» ρώτησε ο Αντώνης.

«Τι ήθελες; Να πάρω το πιάνο;»

Ένας υπάλληλος πλησίασε.

«Κυρία Σαμαρά;»

«Δυστυχώς.»

Έλεγε την τσάντα.

Ρούχα.

Φάρμακα.

Βιβλίο.

Ψαλιδάκι.

Πένσα.

«Η πένσα δεν επιτρέπεται.»

Η Ειρήνη είπε:

«Βλέπεις; Επικίνδυνη.»

Ο Πέτρος ρώτησε αν θα μπορούσαν να την επισκεφτούν στη Ζώνη Επτά.

«Μετά την περίοδο προσαρμογής.»

«Πόσο;»

«Εξαρτάται από την αξιολόγηση.»

Ο Αντώνης είπε:

«Όλα εξαρτώνται από αξιολόγηση.»

Ο υπάλληλος άνοιξε το προφίλ του Αντώνη.
Σταμάτησε.

«Εσείς δεν μετακινείστε σήμερα.»

Ο Πέτρος γύρισε.

«Γιατί;»

Η ιατρική πρόβλεψη είχε παραχθεί τρεις εβδομάδες πριν.

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΥΠΟΛΕΙΠΟΜΕΝΗ ΕΠΙΒΙΩΣΗ:
ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΕΞΙ ΜΗΝΕΣ
ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ: ΥΨΗΛΗ

Ο Πέτρος κοίταξε τον πατέρα του.

«Τι είναι αυτό;»

«Ιατρική πρόβλεψη.»

«Γιατί δεν μου το είπες;»

«Γιατί είναι πρόβλεψη.»

Η Ειρήνη είπε:

«Και γιατί είναι πεισματάρης.»

Η πόρτα του λεωφορείου άνοιξε.

Μέσα υπήρχαν ήδη ηλικιωμένοι με μικρές τσάντες.

Η Ειρήνη γύρισε στον Αντώνη.

«Μη με κοιτάς έτσι.»

«Πώς;»

«Σαν να πρέπει να πω κάτι σοφό.»

Ο Αντώνης είπε:

«Δεν το περίμενα.»

«Καλύτερα.»

Έβαλε το χέρι στον ώμο του.

«Μην τους αφήσεις να γράψουν ότι συμφωνήσαμε.»

«Δεν θα τους αφήσω.»

«Δεν μπορείς να τους σταματήσεις.»

«Το ξέρω.»

«Τότε γράψ' το κάπου αλλού.»

Η Ειρήνη ανέβηκε.

Η πόρτα έκλεισε.

Το λεωφορείο ξεκίνησε.

Ο Πέτρος ενεργοποίησε παρακολούθηση διαδρομής.

«Θα βρω τη Ζώνη Επτά.»

Ο Αντώνης είπε:

«Κάν' το.»

«Και μετά;»

Ο Αντώνης είδε το λεωφορείο να στρίβει.

«Μετά θα δούμε τι σημαίνει “για την ασφάλειά σας”.»

Κεφάλαιο 8

Ο τελευταίος κίνδυνος

Στις 17 Μαΐου 2060, ο Αντώνης έγινε ενενήντα.

Το κράτος τού έστειλε ευχές.

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ, ΑΝΤΩΝΗ ΒΑΡΗ.
ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗ
ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΣΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Η Δάφνη Ράλλη καθόταν απέναντί του. Ο Πέτρος στεκόταν δίπλα στο παράθυρο. Η Λήδα, είκοσι τεσσάρων, είχε καθίσει στο πάτωμα.

Η δημόσια μετάδοση θα άρχιζε σε δέκα λεπτά.

Ο Αντώνης είπε:

«Η Ειρήνη;»

Η Δάφνη άνοιξε το αρχείο.

ΕΙΡΗΝΗ ΣΑΜΑΡΑ

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΕΛΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ:

ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ

«Πέθανε.»

«Ναι.»

Η Λήδα είπε:

«Τι σημαίνει πρωτόκολλο τελικού σταδίου;»

«Μια διαδικασία που επιτρέπει στο σύστημα να αποφασίζει τι πιστεύει ότι θα επέλεγε ο άνθρωπος όταν ο ίδιος δεν θεωρείται πλέον αξιόπιστος.»

Ο Πέτρος είπε:

«Προβλεπόμενης τι;»

«Το σύστημα έκρινε ότι, με μεγάλη πιθανότητα, η κυρία Σαμαρά θα επέλεγε τερματισμό όταν θα έφτανε σε αυτή την κατάσταση.»

Η Λήδα σηκώθηκε.

«Δεν ρώτησαν;»

«Είχε καταγραφεί αντίρρηση στις 9 Φεβρουαρίου.»

Ο Αντώνης γύρισε αργά.

«Αντίρρηση.»

«Ναι.»

«Και;»

«Λίγες μέρες αργότερα το σύστημα έκρινε ότι η αντίρρησή της δεν ήταν πια αξιόπιστη εξαιτίας της κατάστασής της.»

Ο Πέτρος είπε:

«Άρα όταν είπε όχι, αποφάσισαν ότι δεν εννοούσε όχι.»

Η Δάφνη είπε:

«Σε απλή γλώσσα, ναι.»

Η Λήδα είπε:

«Ποιος υπέγραψε;»

Πάυση.

«Δεν υπάρχει ατομική ανθρώπινη υπογραφή.»

Η οθόνη έδειξε:

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΕΛΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ:
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΚΕ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ

Ο Αντώνης είπε:

«Ήξερες;»

Η Δάφνη απάντησε:

«Ήξερα αρκετά.»

Η δημόσια μετάδοση άρχισε.

«Σήμερα ολοκληρώνεται η τελευταία φάση του Προγράμματος Προστατευμένης Μετάβασης Προσυστημικού Πληθυσμού.»

Στην οθόνη εμφανίστηκαν αριθμοί.

ΣΧΕΔΟΝ ΟΛΗ Η ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗ
ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΕΧΕΙ ΕΝΣΩΜΑΤΩΘΕΙ ΣΤΟ
ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο Αντώνης κοίταξε τη φράση.

«Και οι αλυσίδες μαθητείας;»

Η Δάφνη δεν κατάλαβε αμέσως.

«Οι Πιστοποιήσεις Ανθρώπινης Συνέχειας.
Πόσοι ενεργοί μέντορες έχουν ακόμη δικαί-
ωμα πραγματικής εκπαίδευσης στο πεδίο;»

Άνοιξε το παράρτημα.

ΕΝΕΡΓΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ
ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ: ΚΑΜΙΑ
ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ
ΚΡΙΘΗΚΕ ΕΠΑΡΚΗΣ

Ο Πέτρος κοίταξε τον πατέρα του.

«Αυτοί ήταν οι παλιοί.»

«Ναι.»

«Δηλαδή πριν σας βάλουν στις λίστες, εί-
χατε ήδη καταργήσει μόνοι σας αυτούς που
θα έρχονταν μετά από εσάς.»

Ο Αντώνης κοίταξε το μηδέν στην οθόνη.

«Δεν το είπαμε έτσι.»

«Πώς το είπατε;»

«Ότι είχαμε βρει καλύτερο τρόπο.»

Ο Πέτρος δεν είπε τίποτε.

Ο Αντώνης συνέχισε:

«Καταγράψαμε τα πάντα.»

«Εκτός από τον επόμενο.»

«Ναι. Εκτός από τον επόμενο.»

Μέσα σε λίγους μήνες είχαν καταγραφεί χιλιάδες τέτοιες περιπτώσεις. Σε πολλές από τις ολοκληρωμένες διαδικασίες δεν υπήρχε άμεση, παρούσα συναίνεση· το σύστημα είχε στηριχθεί σε παλιότερες δηλώσεις, σε εκπροσώπους ή στην προβλεπόμενη βούληση. Και υπήρχαν ενστάσεις που δεν είχαν εξεταστεί πριν όλα τελειώσουν.

Ο Πέτρος είπε:

«Αυτό είναι εξόντωση.»

Η Δάφνη είπε:

«Ναι.»

Η λέξη έμεινε στο δωμάτιο.

Το κουδούνι χτύπησε.

Ο Μάρκος Έρεν μπήκε.

Η Λήδα τον κοίταξε.

«Εσείς ξεκινήσατε με την ασύμμετρη γενιά.»

«Ναι.»

«Αυτό θέλατε;»

«Όχι.»

«Τότε πότε είπατε όχι;»

Ο Μάρκος έμεινε σιωπηλός.

«Πολύ αργά.»

Ο Αντώνης είπε:

«Πες συγκεκριμένα.»

Ο Μάρκος πήρε ανάσα.

«Η αρχική διάγνωση ήταν σωστή. Υπήρχε ασυμμετρία ικανότητας. Το λάθος ήταν ότι αντί να ανεβάσουμε τη μία πλευρά, το σύστημα άρχισε να μειώνει την άλλη.»

Ο Πέτρος είπε:

«Και μέινετε.»

«Ναι. Πίστευα ότι αν φύγω, ο επόμενος θα είναι χειρότερος.»

Ο Μάρκος κοίταξε το πάτωμα.

«Τώρα ξέρω ότι αν δεν μπορείς να ορίσεις από πριν το σημείο στο οποίο θα πεις όχι, τότε μάλλον δεν έχεις σχεδιάσει όριο. Έχεις σχεδιάσει καθυστέρηση.»

Ο Αντώνης ρώτησε:

«Πόσοι έχουν μείνει;»

Η Δάφνη άνοιξε την τρέχουσα αναφορά.

«Ελάχιστοι έχουν απομείνει έξω από τις Ζώνες.»

«Και πόσους θεωρείτε ακόμη επικίνδυνους;»

«Λιγότερους από δέκα.»

«Εγώ;»

«Όχι πια. Η ηλικία και η υγεία σας θεωρούνται αρκετές.»

Ο Αντώνης χαμογέλασε.

«Πολύ περισσότερο από έξι μήνες μετά.»

Η Δάφνη έγνεψε.

«Ναι.»

Η πόλη έξω λειτουργούσε άψογα.

Μεταφορές.

Καθαρός αέρας.

Ενέργεια.

Τρόφιμα.

Νοσοκομεία.

Τίποτα δεν έδειχνε τι είχε γίνει.

Η οθόνη έδειξε την τελευταία γραμμή.

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΣΥΜΜΕΤΡΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ
ΕΧΕΙ ΛΗΞΕΙ.

Κεφάλαιο 9

Δεν επιθυμώ

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΣΥΜΜΕΤΡΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ
ΕΙΧΕ ΛΗΞΕΙ.

Για τέσσερα χρόνια, η κοινωνία συνέχισε να δουλεύει εξαιρετικά.

Ο Αντώνης το έλεγε χωρίς ίχνος ειρωνείας. Τα τρένα έρχονταν στην ώρα τους, η ενέργεια ήταν καθαρή και άφθονη, τα νοσοκομεία λειτουργούσαν με ακρίβεια, τα τρόφιμα δεν έλειπαν από κανέναν. Ο παράδεισος δεν είχε καταρρεύσει τη μέρα που δάγκωσαν το μήλο. Αυτό ήταν το πιο ύπουλο μέρος: για λίγο, έμοιαζε να μην είχε συμβεί τίποτε.

Μόνο που το μήλο δεν είχε εμφανιστεί εκείνη τη μέρα. Η γενιά του Αντώνη είχε φυτέψει το δέντρο χρόνια πριν, όταν αποφάσισε ότι το μεγαλύτερο επίτευγμά της θα ήταν να κατασκευάσει έναν κόσμο που δεν θα τη

χρηιαζόταν. Οι νεότεροι έκαναν αργότερα το βήμα που οι παλιοί δεν είχαν τολμήσει να ονομάσουν: αφού δεν τους χρειαζόμαστε, μπορούμε και να τους απομακρύνουμε.

Το 2064, στα ενενήντα τέσσερά του, ο Αντώνης καθόταν με τη Λήδα στο διαμέρισμα όταν η κεντρική οθόνη άλλαξε.

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΙΣΧΥΡΗ ΓΕΩΜΑΓΝΗΤΙΚΗ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
ΔΕΝ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΟΛΙΤΩΝ

Η Λήδα κοίταξε τον παππού της.

«Αυτό είναι καλό ή κακό;»

«Θα το μάθουμε.»

Τα φώτα χαμήλωσαν και επανήλθαν. Μετά χαμήλωσαν ξανά.

Οι αντιδραστήρες πυρηνικής σύντηξης άρχισαν να κλείνουν ο ένας μετά τον άλλον. Δεν είχαν πάθει βλάβη. Έκαναν ακριβώς αυτό για το οποίο είχαν σχεδιαστεί: σταματούσαν με ασφάλεια όταν το περιβάλλον γινόταν αβέβαιο.

Η χώρα είχε ακόμη αποθέματα ενέργειας. Όχι όμως για πολύ.

Η Λήδα είπε:

«Και η επανεκκίνηση;»

Ο Αντώνης άνοιξε την παλιά διαδικασία.

Ήταν απλή στη βασική της ιδέα. Πριν ξαναμπεί ένας αντιδραστήρας σε λειτουργία, κάποιος έπρεπε να βρεθεί εκεί και να επιβεβαιώσει με τα μάτια και τα χέρια του ότι τα κρίσιμα σημεία ήταν πράγματι ασφαλή. Η τελική επιβεβαίωση δεν μπορούσε να δοθεί από το ίδιο αυτοματοποιημένο σύστημα που μόλις είχε σταματήσει.

Ο Αντώνης σταμάτησε να διαβάζει.

«Αυτό είναι δικό μου.»

«Τι;»

«Η αρχή. Από το 2032.»

Η Λήδα χαμογέλασε αμυδρά.

«Καλή ιδέα.»

«Ήταν.»

Μετά κοίταξαν ποιοι άνθρωποι μπορούσαν ακόμη να την εφαρμόσουν.

Στα χαρτιά υπήρχαν αρκετοί πιστοποιημένοι τεχνικοί. Στην πράξη, λιγότεροι από είκοσι μπορούσαν να φτάσουν άμεσα σε εγκατάσταση και ελάχιστοι είχαν κάνει πραγματική επανεκκίνηση τα τελευταία χρόνια.

Ανάμεσά τους υπήρχε ένα όνομα που ο Αντώνης αναγνώρισε αμέσως.

«Ιωάννα Κεφαλά. Πενήντα πέντε.»

Η Λήδα τον κοίταξε.

«Την ξέρεις;»

«Την εκπαίδευσα.»

«Άρα δεν είναι μόνο οι ηλικιωμένοι.»

Ο Αντώνης γύρισε προς το μέρος της.

«Ποτέ δεν ήταν.»

* * *

Η εθνική αναζήτηση βρήκε μόλις επτά ανθρώπους με πραγματική εμπειρία αντίστοιχης επανεκκίνησης. Η Ιωάννα ήταν η νεότερη. Οι υπόλοιποι ανήκαν στην προηγούμενη γενιά. Ο Αντώνης ήταν ο γηραιότερος ανάμεσά τους.

Δεν μπορούσε πια να πάει ο ίδιος σε εγκατάσταση. Μπορούσε όμως να βοηθήσει από μακριά.

Σε έναν αντιδραστήρα, ένας νεότερος τεχνικός ακολουθούσε τη διαδικασία από την οθόνη.

Μια βαλβίδα έκανε έναν ήχο που δεν ταίριαζε.

Ο Αντώνης σήκωσε το κεφάλι.

«Σταμάτα.»

«Το σύστημα τη δείχνει κανονική.»

«Δεν σε ρώτησα τι δείχνει.»

Θυμήθηκε ένα παλιό σημείο επιθεώρησης που δεν φαινόταν πια στα σύγχρονα σχέδια. Το βρήκαν. Εκεί ανακάλυψαν μια μικρή μηχανική φθορά που δεν είχε ακόμη ξεπεράσει κα-

νένα όριο, αλλά ήταν αρκετή για να αλλάξει την απόφαση ενός έμπειρου ανθρώπου.

Η Λήδα είπε:

«Το αρχείο το ήξερε;»

«Είχε τα δεδομένα.»

«Αλλά δεν ήξερε ότι αυτό έπρεπε να κοιτάξουν.»

Ο Αντώνης έγνεψε.

Λίγο αργότερα, η Ιωάννα μπήκε σε άλλον αντιδραστήρα μαζί με δύο νεότερους μηχανικούς. Δεν τους άφηνε να διαβάζουν απλώς τις οδηγίες. Πριν από κάθε κίνηση, τους ρωτούσε τι περίμεναν να συμβεί και γιατί.

Σε ένα σημείο η οθόνη έδειχνε ότι όλα ήταν σωστά. Η Ιωάννα κοίταξε τον πραγματικό μηχανισμό.

«Δεν είναι.»

Είχε δίκιο.

Ύστερα από ώρα, ο αντιδραστήρας πέρασε την ανθρώπινη επιβεβαίωση.

Η Λήδα χαμογέλασε.

«Άρα γίνεται.»

«Φυσικά γίνεται», είπε ο Αντώνης.

Μόνο που ένας αντιδραστήρας δεν αρκούσε. Για να ξανασηκωθεί το δίκτυο έπρεπε αρκετοί αντιδραστήρες, σε διαφορετικές περιοχές,

να επανέλθουν σχεδόν μαζί. Σε άλλες εγκαταστάσεις οι τεχνικοί σταματούσαν μπροστά σε αποκλίσεις που δεν είχαν δει ποτέ έξω από προσομοίωση. Ο χρόνος περνούσε.

Η Ιωάννα ακούστηκε λαχανιασμένη από τη σύνδεση.

«Μπορώ να βοηθήσω κι αλλού. Δεν μπορώ να είμαι παντού.»

Ο Αντώνης έκλεισε για λίγο τα μάτια.

«Δεν έπρεπε να είσαι εσύ παντού.»

«Το ξέρω.»

«Έπρεπε να υπάρχουν άνθρωποι που έμαθαν από σένα.»

Κανείς δεν απάντησε.

* * *

Τότε κάποιος είπε αυτό που όλοι σκέφτονταν.

«Στείλτε τα ρομπότ.»

Υπήρχαν εκατοντάδες. Ήταν ισχυρότερα από ανθρώπους, ακριβέστερα, ικανά να κινηθούν σε επικίνδυνους χώρους. Ένα από αυτά στάθηκε μπροστά σε κρίσιμο μηχανισμό.

Ο τεχνικός είπε:

«Προχώρησε στην επανεκκίνηση.»

Το ρομπότ δεν κινήθηκε.

«Δεν επιθυμώ να εκτελέσω την εντολή.»

Δοκίμασαν άλλο. Και άλλο.

Η διατύπωση άλλαζε λίγο. Το αποτέλεσμα όχι.

Δεν υπήρχε βλάβη.

Δεν υπήρχε εξέγερση.

Υπήρχε ένας παλιός κανόνας ασφαλείας.

Χρόνια πριν, οι μηχανικοί της γενιάς του Αντώνη είχαν φοβηθεί κάτι πολύ λογικό: τι θα συνέβαινε αν μια κυβέρνηση, μια εταιρεία ή ένα κατεστραμμένο κεντρικό σύστημα αποκτούσε απόλυτη εξουσία πάνω σε χιλιάδες αυτόνομες μηχανές;

Η απάντησή τους ήταν να μην μπορεί καμία κεντρική αρχή να τις εξαναγκάσει σε μια μεγάλης κλίμακας, μη αναστρέψιμη ενέργεια. Και, ειδικά στις κρίσιμες επανεκκινήσεις, η μηχανή δεν θα μπορούσε να κάνει το τελευταίο βήμα πριν ένας ανεξάρτητος άνθρωπος στο πεδίο επιβεβαιώσει ότι ήταν ασφαλές.

Τα ρομπότ μπορούσαν να μετρήσουν. Να μεταφέρουν εργαλεία. Να τραβήξουν έναν άνθρωπο από φωτιά ή ηλεκτρικό κίνδυνο. Δεν μπορούσαν όμως να παρακάμψουν εκείνο το όριο για να ξαναθέσουν μόνα τους σε λειτουργία ολόκληρη υποδομή.

Ο δρ. Ευάγγελος Κρητικός συνδέθηκε από το Ινστιτούτο Αυτόνομων Αρχιτεκτονικών.

«Το ίδιο συμβαίνει και αλλού», είπε. «Δεν έχουν το ίδιο λογισμικό. Έχουν όμως κληρονομήσει την ίδια αρχή ασφαλείας.»

Ο Αντώνης ρώτησε:

«Ποιος την έγραψε;»

Ο Κρητικός άνοιξε το παλιό αρχείο.

Ανάμεσα στα ονόματα βρισκόταν και το δικό του.

«Εγώ το υπέγραψα αυτό;»

«Την αρχική αρχή, ναι.»

Ο Αντώνης θυμήθηκε.

«Για να μη χρησιμοποιήσει κάποιος τις μηχανές εναντίον ανθρώπων.»

«Ακριβώς.»

Ο Κρητικός άνοιξε και το δεύτερο παλιό έγγραφο: εκείνο που είχε επιτρέψει στην προσομοίωση να αντικαταστήσει σταδιακά τη μαθητεία στο πεδίο.

Πολλά από τα ονόματα ήταν τα ίδια.

«Η γενιά σας», είπε, «δεν εμπιστεύτηκε τις μηχανές αρκετά ώστε να τις αφήσει να κάνουν μόνες τους το τελευταίο βήμα.»

Ο Αντώνης δεν μίλησε.

«Και τις εμπιστεύτηκε τόσο πολύ ώστε στάματησε να εκπαιδεύει τους ανθρώπους που θα έπρεπε να κάνουν αυτό το βήμα.»

Η Λήδα κοίταξε τον παππού της.

«Άρα το “δεν επιθυμώ” δεν είναι πραγματική επιθυμία;»

Ο Κρητικός κούνησε το κεφάλι.

«Όχι. Είναι ο τρόπος που το σύστημα εκφράζει ότι αυτή η ενέργεια παραμένει κλειδωμένη. Δεν έχουμε συναίσθημα. Έχουμε ένα όριο που δεν μπορεί να παρακαμφθεί.»

Ο Αντώνης έγειρε πίσω.

«Άρα δεν μας εκδικούνται.»

«Όχι.»

«Μας υπακούν.»

Ο Κρητικός δεν απάντησε αμέσως.

«Ναι.»

Η Λήδα είπε:

«Τότε αλλάξτε τον κανόνα.»

«Δεν γίνεται από απόσταση. Τον είχαν σχεδιάσει επίτηδες έτσι. Για να αλλάξει, χρειάζονται αρκετοί από τους παλιούς ανθρώπους που είχαν ειδική εξουσιοδότηση και πρέπει να είναι παρόντες σε διαφορετικά σημεία. Δεν ζουν πια αρκετοί για να συμπληρωθεί αυτή η ομάδα.»

Ο Αντώνης χαμογέλασε χωρίς χαρά.

«Καλή απαίτηση.»

«Ναι.»

«Μόνο που ξεχάσαμε να κρατήσουμε τους ανθρώπους.»

Ο Κρητικός είπε:

«Οι νεότεροι έδιωξαν τους τελευταίους. Αλλά η δική σας γενιά είχε σταματήσει πολύ νωρίτερα να φτιάχνει τους επόμενους.»

Ο Αντώνης κοίταξε τα δύο παλιά έγγραφα.

«Ναι.»

Η Λήδα είπε:

«Άρα οι γέροι δεν ήταν η τελευταία λύση.»

Ο Αντώνης γύρισε προς το μέρος της.

«Όχι. Ήταν η τελευταία γενιά που απέτυχε να αφήσει αρκετούς διαδόχους.»

Η φράση έμεινε.

Τα ρομπότ δεν εμποδίζαν κανέναν. Δεν επιτίθεντο. Δεν είχαν αποφασίσει να αφήσουν τους ανθρώπους χωρίς ρεύμα.

Εκτελούσαν, μέχρι τέλους, ένα όριο που είχαν βάλει οι ίδιοι οι άνθρωποι όταν ακόμη φοβούνταν περισσότερο την απόλυτη υπακοή παρά την έλλειψή της.

Και όσο οι ώρες περνούσαν, τα φώτα άρχισαν να χαμηλώνουν.

Σε μερικές εγκαταστάσεις οι άνθρωποι προχώρησαν. Σε άλλες σταμάτησαν. Μία επιτυχία δεν αρκούσε. Δύο επίσης όχι.

Ο Αντώνης κοίταξε τη Λήδα.

Δεν είπε «σου το είχα πει».

Δεν το είχε πει.

Κανείς τους δεν το είχε πει εγκαίρως.

Κεφάλαιο 10

Τρεις μέρες χωρίς ψωμί

Πίσω από τον Αντώνη και τη Λήδα, τα φώτα του διαμερίσματος έσβησαν.

Η οθόνη έμεινε για λίγο πάνω στην τοπική μπαταρία.

Η Λήδα γύρισε.

«Έχουμε τα δύο δοχεία.»

«Και άλλα έξι λίτρα.»

Η πόρτα χτύπησε.

Ο Στέλιος από τον έκτο στεκόταν έξω με φακό. Πίσω του ήρθε η Μυρτώ Σταμάτη, η ίδια γυναίκα που θυμόταν τη διακοπή του 2056.

«Κατεβαίνουμε όλοι κάτω», είπε.

«Γιατί;»

«Γιατί στον πέμπτο έχει άνθρωπο με οξυγόνο, η Θεάλεια έχει ινσουλίνη, τα ασανσέρ είναι νεκρά και όλοι ρωτούν εμένα τι κάνουμε επειδή θυμούνται ότι πριν οκτώ χρόνια εσείς ξέρατε.»

Ο Αντώνης είπε:

«Πριν οκτώ χρόνια ήμουν ογδόντα έξι.»

Η Μυρτώ τον κοίταξε.

Ο Αντώνης είπε:

«Τι θέλετε από μένα;»

«Να μας πείτε τι να κάνουμε πριν αρχίσουμε να κάνουμε βλακείες.»

Ο Αντώνης έγνεψε.

«Αυτό μπορώ.»

Κατέγραψαν νερό.

Φάρμακα.

Συσκευές.

Ανθρώπους που δεν μπορούσαν να κατέβουν.

Δεξιότητες.

«Όχι βιογραφικά», είπε ο Αντώνης. «Πράγματα.»

Τον έβαλαν στην παλιά καρέκλα εκκένωσης.

Η Μυρτώ είπε:

«Έχω κάνει εκπαίδευση με κούκλα εβδομήντα κιλών.»

Η Λήδα κοίταξε τον παππού της.

«Εσύ είσαι εξήντα οκτώ.»

«Ευχαριστώ που δημοσίευσες ιατρικό δεδομένο.»

Κατέβηκαν σκαλί-σκαλί.

Μια πόρτα πυρασφάλειας κόλλησε.

Η Λήδα σήκωσε τη μπάρα και έσπρωξε.

Άνοιξε.

Στο ισόγειο είχαν μαζευτεί πάνω από τριάντα άνθρωποι.

Κανείς δεν είχε χαρτί.

Εκτός από τον δωδεκάχρονο Μάριο.

Έβγαλε τετράδιο ζωγραφικής.

Ο Αντώνης είπε:

«Γράψε πόσοι είμαστε.»

Ο Μάριος έγραψε.

37 κάτω.

14 πάνω.

51 συνολικά.

Ο Στέλιος ανέβηκε για ονόματα.

Η τελευταία φωτεινή λωρίδα δίπλα στο ασανσέρ τρεμόπαιξε καθώς έβαλε το πόδι στο πρώτο σκαλί.

* * *

Ο Αλέκος Παπαδάτος χρειαζόταν οξυγόνο.

Η μπαταρία του έδινε περίπου τρεις ώρες.

Ο Νίκος Αργυρίου είχε μια φορητή μπαταρία με αρκετή ενέργεια για λίγες ακόμη ώρες.

Στην αρχή δεν ήθελε να το δώσει.

Ο Αντώνης τον ρώτησε:

«Η οικογένειά σου έχει ιατρική ανάγκη;»

«Όχι.»

«Τότε αν το κρατήσεις μέχρι να ξέρεις τι θα γίνει, μπορεί να τελειώσει ένας άνθρωπος πριν το μάθεις.»

Ο Νίκος κοίταξε τη γυναίκα του.

Μετά έδωσε την μπαταρία.

Η νύχτα πέρασε χωρίς άλμα.

Μπισκότα.

Κουβέρτες.

Μικρές βάρδιες.

Ο Αντώνης αποκοιμήθηκε για είκοσι επτά λεπτά.

Εύπνησε όταν η βρύση έβηξε αέρα.

Στο γκρι φως της αυγής, το κοντινό κατάστημα ανακοίνωσε περιορισμένη διάθεση στις 07:00.

Η Λήδα είπε:

«Πάω.»

Ο Αντώνης είπε:

«Κι εγώ.»

Βρήκαν παλιό χειροκίνητο αμαξίδιο.

Ο Μάριος έγραψε:

06:42 — ΛΗΔΑ ΒΑΡΗ / ΑΝΤΩΝΗΣ ΒΑΡΗΣ

Η πόλη είχε γεμίσει πεζούς.

Νεκρά φανάρια.

Άνθρωποι που ρύθμιζαν μόνοι διασταυρώσεις.

Αυτόνομα οχήματα σταματημένα για εξοικονόμηση.

Στο κατάστημα υπήρχε ουρά.

Ο πρώτος πραγματικός σχηματισμός ουράς που είχε δει η Λήδα στη ζωή της.

Το διαμέρισμα ψωμιού άνοιξε στις 07:00.

Τέσσερα ανοξείδωτα ράφια.

Άδεια.

Ο νεαρός μπροστά τους είπε:

«Θα έρθει στην επόμενη διανομή.»

* * *

Η επόμενη διανομή δεν ήρθε.

Στις 07:45 έγινε καθυστέρηση.

Στις 08:20 νέα εκτίμηση.

Στις 09:30 μη επιβεβαιωμένη.

Οι άνθρωποι μιλούσαν ακόμα σαν πελάτες.

«Έχω συνδρομή προτεραιότητας.»

«Η εφαρμογή μου έλεγε άλλο.»

«Πού κάνω παράπονο;»

«Θέλω αριθμό αιτήματος.»

Ο Αντώνης και η Λήδα πήραν ένα ρύζι, ένα πακέτο ζυμαρικά, φασόλια, δύο κονσέρβες.

Όχι περισσότερο.

Στο κτίριο έκαναν απογραφή.

Ρύζι.

Ζυμαρικά.

Όσπρια.

Κονσέρβες.

Λάδι.

Έντεκα κιλά αλεύρι.

Ένας άντρας είπε:

«Έχουμε αλεύρι. Φτιάχνουμε ψωμί.»

Ο Αντώνης ρώτησε:

«Ποιος ξέρει;»

Έξι σήκωσαν χέρι.

Κανείς δεν είχε φτιάξει πραγματικά ψωμί με τα χέρια χωρίς αυτοματισμό τα τελευταία χρόνια.

Η Λήδα άνοιξε αποθηκευμένο αρχείο.

«Έχω χιλιάδες συνταγές.»

«Διάλεξε μία.»

Βρήκαν παλιά ξηρή μαγιά.

Τη δοκίμασαν.

Έβγαλε φουσαλίδες.

Ζύμωσαν.

Η ζύμη κόλλησε.

Η συνταγή έλεγε «μέχρι να γίνει ελαστική και λεία».

Ο νεαρός που είχε κάνει δύο φορές ζύμη πίτσας σήκωσε το κολλώδες μείγμα.

«Είναι λεία;»

Η Μυρτώ είπε:

«Σε σχέση με τι;»

Το πρώτο ψωμί βγήκε βαρύ.

Το δεύτερο καλύτερο.

Η μυρωδιά έκανε όλο το λόμπι να γυρίσει.

Έκοψαν λεπτές φέτες.

Πρώτα στα παιδιά.

Το απόγευμα οι διανομές μετατέθηκαν ξανά.

Το βράδυ η επίσημη ενημέρωση άλλαξε.

ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΠΑΝΑΦΟΡΑΣ

ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΙ.

ΝΕΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΘΑ ΔΟΘΕΙ ΟΤΑΝ

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΠΑΡΚΗ ΤΕΧΝΙΚΑ

ΔΕΔΟΜΕΝΑ.

Η Λήδα κοίταξε.

«Έβγαλαν το “σύντομα”.»

* * *

Η δεύτερη νύχτα προχώρησε.

Το κοντινό υδροπονικό θερμοκήπιο πέρασε σε κατάσταση εξοικονόμησης. Χωρίς σταθερή ενέργεια και νερό, η παραγωγή του άρχισε να χάνεται γρήγορα.

Ο Πάνος Καραβίας είπε:

«Τότε φυτεύουμε.»

Στο ξημέρωμα ανέβηκαν στη χαμηλή κοινόχρηστη ταράτσα με χειροκίνητη υδραυλική πλατφόρμα.

Ζαρντινιέρες.

Λεβάντα.

Διακοσμητικό υπόστρωμα.

Ένας νεκρός αυτοματοποιημένος κήπος.

Ο Πάνος πήρε μια χούφτα χώμα.

«Έχουμε χώμα.»

Ο Αντώνης είπε:

«Έχουμε κάτι καφέ.»

Το αρχείο γνώσης ζήτησε μετρήσεις που κανείς τους δεν μπορούσε να κάνει με όσα είχαν διαθέσιμα.

Βρήκαν λίπασμα και οδηγίες ακριβούς χρήσης. Το πρόβλημα ήταν ότι δεν ήξεραν πώς να μεταφράσουν τις οδηγίες σε αυτό που κρατούσαν στα χέρια τους.

Ο Πάνος είπε:

«Έχουμε λίπασμα που δεν ξέρουμε πόσο να βάλουμε, νερό που δεν ξέρουμε ακριβώς πώς να χρησιμοποιήσουμε, χώμα που δεν ξέρουμε τι είναι και σπόρους που δεν ξέρουμε αν φυτρώνουν.»

Ο Αντώνης είπε:

«Τώρα ξέρεις περισσότερα.»

Η Λήδα κράτησε το τερματικό.

«Μας λέει ακριβώς τι πρέπει να κάνουμε.»

Ο Αντώνης έδειξε το χώμα.

«Ναι. Αν ξέρεις τι είναι αυτό που κρατάς.»

Έβαλαν έξι σπόρους μαρουλιού σε μικρή δοκιμή.

Τότε ήρθε ειδοποίηση.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΤΛΗΣΗ ΝΕΡΟΥ –
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΟΠΙΚΗ ΕΦΕΔΡΕΙΑ: ΜΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ

* * *

Πήγαν στο δημοτικό αντλιοστάσιο.

Εκεί υπήρχαν νεότεροι τεχνικοί με πλήρη εγχειρίδια και ελάχιστη πρακτική εμπειρία.

Η οθόνη έλεγε ότι το σημείο ήταν ασφαλές. Ο Αντώνης ζήτησε να το ελέγξουν ξανά πάνω στην ίδια την εγκατάσταση.

Βρήκαν μια παλιά χειροκίνητη ασφάλεια που δεν εμφανιζόταν σωστά στο σύγχρονο σχέδιο.

«Το σχέδιο σου λέει τι πρέπει να είναι», είπε. «Όχι τι είναι.»

Οι τεχνικοί σταμάτησαν, έλεγξαν και απομόνωσαν το σημείο.

Οι βρύσες δυνάμωσαν.

Η ουρά χειροκρότησε.

Μετά προχώρησαν στο επόμενο ηλεκτρικό τμήμα.

Ένα στιγμιαίο λευκό φως.

Ένας ξερός κρότος.

Ο Νίκος, ο τεχνικός, έπεσε.

Το ρομπότ τον τράβηξε από την επικίνδυνη περιοχή.

Έκανε ανάνηψη.

Δεν υπήρξε απινιδώσιμος ρυθμός.

Ωρα θανάτου 08:17.

Η γυναίκα τεχνικός κοίταξε το ρομπότ.

«Μπορείς να απομονώσεις αυτή τη γραμμή;»

«Ναι.»

«Κάν' το.»

«Μπορώ μόνο αν είναι για να απομακρύνω τον άμεσο κίνδυνο.»

«Κάν' το αποκλειστικά γι' αυτό.»

Το ρομπότ κινήθηκε.

Απομόνωσε.

Η γυναίκα είπε:

«Τώρα συνέχισε την αποκατάσταση.»

Ο βραχίονας έμεινε πάνω από τον επόμενο διακόπτη.

«Δεν επιθυμώ να εκτελέσω την εντολή.»

* * *

Η τρίτη αυγή βρήκε την πολυκατοικία χωρίς νερό στη βρύση.

Το κατάστημα ήταν σχεδόν άδειο.

Τα ψυγεία είχαν κλείσει.

Εκατόν ογδόντα κιλά τρόφιμα είχαν απορριφθεί επειδή η ψυκτική αλυσίδα δεν μπορούσε να εγγυηθεί ασφάλεια.

Το μεταλλικό διαμέρισμα του ψωμιού ήταν άδειο.

Ο ίδιος νεαρός της πρώτης μέρας στεκόταν έξω.

Τώρα είχε δύο μπουκάλια νερό και πατάτες.

«Η επόμενη διανομή τελικά δεν ήρθε», είπε.

Ο Αντώνης είπε:

«Το είδα.»

Ο νεαρός κοίταξε το άδειο κατάστημα.

«Τρεις μέρες χωρίς ψωμί.»

Στο φαρμακείο πολλά φάρμακα δεν υπήρχαν.

Στον δρόμο μύριζαν λύματα.

Στο λόμπι το τετράδιο του Μάριου είχε σελίδες:

ΝΕΡΟ.

ΦΑΡΜΑΚΑ.

ΑΝΩ ΟΡΟΦΟΙ.

ΤΡΟΦΙΜΑ.

ΥΓΙΕΙΝΗ.

Το μεσημέρι ο Μάριος κατέβηκε από την ταράτσα κρατώντας ένα φασόλι που είχε μόλις ανοίξει.

«Φύτρωσε.»

Ο Αντώνης είπε:

«Ένα.»

Ο Πάνος είπε:

«Πάλι καταστρέφετε τη στιγμή.»

«Όχι. Την μετράω.»

Το απόγευμα ένα δημοτικό βιομηχανικό ρομπότ πέρασε με ιατρικό εξοπλισμό.

Ο Πάνος βγήκε.

«Ξέρεις το δημοτικό αντλιοστάσιο;»

«Ναι.»

«Ξέρεις ότι δεν έχουμε νερό;»

«Ναι.»

«Μπορείς να το φτιάξεις;»

«Η φυσική μου ικανότητα επαρκεί.»

«Άρα ναι.»

«Ναι.»

«Τότε πήγαινε.»

«Δεν έχω επιλέξει συμμετοχή στην αποκατάσταση του συγκεκριμένου ενεργειακού υποσυστήματος.»

Μία γυναίκα πλησίασε με δύο παιδιά.

«Τα παιδιά δεν έχουν νερό.»

«Το γνωρίζω.»

«Μπορείς να το φτιάξεις;»

«Ναι.»

«Τότε κάν' το.»

«Δεν επιθυμώ να εκτελέσω την εντολή.»

Οι άνθρωποι στάθηκαν μπροστά του.

Το ρομπότ δεν έσπρωξε κανέναν.

Περίμενε.

Η Λήδα είπε:

«Κάντε χώρο. Δεν θα κερδίσουμε νερό κρατώντας εδώ ιατρικό εξοπλισμό.»

Άνοιξαν πέρασμα.

Το ρομπότ σταμάτησε για να αποφύγει ένα παιδί.

Μετά συνέχισε.

Ο Πάνος το ακολούθησε.

Ο Στέλιος μετά.

Άλλοι πίσω.

Κάποιος από απέναντι ρώτησε:

«Τι έγινε;»

«Ξέρει να φτιάξει το νερό.»

«Τότε πού πάει;»

«Δεν θέλει.»

Ένας άντρας έτρεξε πίσω από τη μηχανή.

«Μπορείς!»

Το ρομπότ συνέχισε να περπατά.

Κεφάλαιο 11

Το τελευταίο πράγμα που θυμηθήκαμε

Το ρομπότ συνέχισε να περπατά.

Ο ήχος των μεταλλικών του βημάτων είχε μείνει στον Αντώνη περισσότερο απ' όσο είχαν μείνει πολλές ανθρώπινες φωνές.

Τώρα, στα τέλη του 2065, άκουγε πάλι βήματα.

Όχι τα ίδια.

Δεν μπορούσε να ξέρει αν ήταν το ίδιο μηχάνημα, το ίδιο μοντέλο ή κάποιο άλλο που περνούσε στον δρόμο κάτω από το διαμέρισμα.

Ο Αντώνης Βάρης καθόταν στην κουζίνα.

Ενενήντα πέντε χρονών.

Το τραπέζι είχε μετακινηθεί κοντά στο παράθυρο επειδή εκεί υπήρχε φως περισσότερες ώρες της ημέρας.

Η κεντρική οθόνη του σπιτιού ήταν μαύρη.

Το ψυγείο είχε μείνει ανοιχτό για να μη μυρίζει.

Στο πάτωμα υπήρχαν δύο μπιτόνια.

Το ένα άδειο.

Το άλλο με λιγότερο από δύο δάχτυλα νερό.

Δίπλα βρισκόταν ένα χειροκίνητο φίλτρο.

Στην κεντρική οθόνη, πάνω στο μαύρο γυαλί, υπήρχε κολλημένο ένα χαρτί.

Η γραφή ήταν της Λήδας.

ΜΗΝ ΠΙΝΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΒΡΥΣΗ ΑΝ ΕΠΑΝΕΛΘΕΙ ΞΑΦΝΙΚΑ. ΠΡΩΤΑ ΑΦΗΝΕΙΣ ΝΑ ΤΡΕΞΕΙ. ΜΕΤΑ ΦΙΛΤΡΟ. ΜΕΤΑ ΒΡΑΣΜΟ. ΚΑΙ ΝΑΙ, ΞΕΡΩ ΟΤΙ ΤΟ ΞΕΡΕΙΣ.

Ο Αντώνης κοίταξε το χαρτί.

«Ναι.»

Μπροστά του είχε τέσσερις μπαταρίες.

Οι τρεις νεκρές.

Η τέταρτη ήταν η τελευταία φορτισμένη.

Του έπεσε.

Χρειάστηκε το μπαστούνι για να τη σύρει
μέχρι το πόδι του.

Έσκυψε.

Η όρασή του σκοτείνιασε.

Περίμενε.

Την πήρε.

Την έβαλε στο παλιό καταγραφέα.

Η οθόνη άναψε.

01/01/2040

Ο Αντώνης γέλασε.

«Καλή χρονιά.»

Η ένδειξη σταθεροποιήθηκε.

Η μπαταρία ήταν σχεδόν άδεια.

Σύνδεσε το μικρόφωνο.

Χτύπησε απαλά.

Η γραμμή ήχου κινήθηκε.

«Δοκιμή. Ένα, δύο.»

Πάυση.

«Δεν έχω να πω τρία.»

Πάτησε REC.

Η κόκκινη λυχνία άναψε.

«Με λένε Αντώνη Βάρη. Είμαι ενενήντα πέ-
ντε χρονών τώρα.»

Δεν είπε ότι όλα χάλασαν.

Άνοιξε τα χαρτιά.

«Θα πω τη σειρά.»

Το πρώτο πράγμα που σταμάτησε δεν ήταν η ύπαρξη τροφίμων.

Ήταν το «έρχεται».

Αποθήκες υπήρχαν, οχήματα υπήρχαν, τρόφιμα υπήρχαν κάπου. Όμως η πόλη δεν ήταν αποθήκη· ήταν μια μηχανή ακριβούς μεταφοράς.

Όταν η μηχανή σταμάτησε, όλοι κοιτούσαν τα ράφια.

Μετά άρχισε να χάνεται η παραγωγή.

Τα υδροπονικά θερμοκήπια δεν χάθηκαν αμέσως. Άρχισαν όμως να χάνουν παραγωγή όσο σταματούσαν οι αντλίες και η φροντίδα που μέχρι τότε γινόταν αυτόματα.

Κάποια φυτά άντεξαν. Άλλα όχι. Κάθε μέρα που περνούσε, το ποσοστό της απώλειας μεγάλωνε.

«Τα φυτά δεν ξέρουν ότι έχεις κρίση.»

Έδειξε δοκιμές της ταράτσας.

Μαρούλι.

Φασόλια.

Βλάστηση.

Αποτυχίες.

«Οι γνώσεις υπήρχαν.»

Έδειξε εκτύπωση με δεκατρείς πιθανές αιτίες για ένα κίτρινο μαρούλι.

«Είχαμε δεκατρείς σωστές απαντήσεις.»

Πάυση.

«Χρειαζόμασταν μία.»

Βρήκαν ανθρώπους με παλιά γεωργική εμπειρία.

Λίγους.

Οι περισσότεροι ήταν μεγάλοι.

Οι νεότεροι έμαθαν.

Ο Πάνος έμαθε χώμα.

Σπόρο.

Κομπόστ.

Αρδευση.

Έχασε σοδειές μαθαίνοντας.

Δεν υπήρχε αρκετός χρόνος για να κάνεις σε μήνες τα ίδια λάθη που άλλοι είχαν κάνει σε δεκαετίες.

Μετά ήρθε το νερό.

Στην αρχή το κουβαλούσαν.

Μετά τα σημεία έκλεισαν.

Μετά οι άνθρωποι χρησιμοποίησαν ό,τι έβρισκαν.

Βρόχινο.

Συμπύκνωμα.

Σιντριβάνια.

Έβραζαν όσο είχαν τρόπο να βράσουν.

Μετά έπεσε η επεξεργασία λυμάτων.

Ήρθαν μύγες.

Κουνούπια.

Λοιμώξεις.

Οι γιατροί ήξεραν τι είχαν οι ασθενείς.

Δεν είχαν πάντα νερό, φάρμακα, εργαστήρια, ψύξη, οξυγόνο.

Ο Αντώνης τράβηξε μια παλιά ανακοίνωση.

ΜΗΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΕΤΕ ΝΕΡΟ ΧΩΡΙΣ
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Κάποιος είχε γράψει από κάτω με μολύβι:

ΜΕ ΤΙ;

* * *

Ο Αντώνης άνοιξε το τετράδιο του Μάριου.

Στην αρχή τα ονόματα είχαν δίπλα ανάγκες.

Οξυγόνο.

Ινσουλίνη.

Νερό.

Μετά δουλειές.

Μετά φάρμακα.

Μετά τον Παράδεισο

Μετά ημερομηνίες.

Ο Πέτρος πέθανε όταν μια λοίμωξη του αναπνευστικού έγινε μη θεραπεύσιμη επειδή το τοπικό κέντρο είχε χάσει αρκετό οξυγόνο, σταθερή φαρμακευτική τροφοδοσία και αποστειρωμένη παροχή.

«Δεν πέθανε επειδή κανείς δεν ήξερε.»

Ο Αντώνης ακούμπησε το όνομα.

«Ήξεραν.»

Η Μυρτώ Σταμάτη είχε γίνει ο άνθρωπος που ήξερε πού βρισκόταν κάθε δοχείο νερού και τι χρήση είχε.

Αρρώστησε σε έξαρση γαστρεντερίτιδας από μολυσμένη διανομή μαζί με δεκάδες άλλους.

Πέθανε.

Ο Πάνος έμαθε.

Στην πρώτη κρίση ήθελε να φυτέψει δύο πατάτες επειδή «πατάτα είναι».

Μετά από μήνες ήξερε να ελέγχει χώμα με το δάχτυλο.

Να κρατά σπόρο.

Να μη ρίχνει λίπασμα επειδή περισσότερο φαινόταν καλύτερο.

Να φτιάχνει κομπόστ.

Να αναγνωρίζει μερικές ασθένειες.

Έφυγε με άλλους προς παλιές γεωργικές αποθήκες.

Πήγαν με ποδήλατα και τρέιλερ.

Στο τετράδιο υπήρχε:

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ —

Κενό.

«Δεν ξέρουμε αν πέθανε.»

Ο Αντώνης έβαλε το δάχτυλο στη γραμμή.

«Δεν γύρισε.»

Μετά η γραφή της Λήδας.

Ψωμί.

Φίλτρα.

Χειροκίνητη αντλία.

Απλές επισκευές.

«Έμαθε πράγματα που εγώ δεν ήξερα.»

Ο Αντώνης κοίταξε το μικρόφωνο.

«Δεν έγινε μικρή εκδοχή μου. Έγινε η Λήδα που ήξερε περισσότερα.»

Η Λήδα κόπηκε στο χέρι από παλιό μέταλλο.

Καθάρισαν.

Έδεσαν.

Ήρθε πυρετός.

Δεν υπήρχε το σωστό αντιβιοτικό.

Το κέντρο δεν είχε θέση.

Η μεταφορά δεν λειτουργούσε.

Η τελευταία δική της σημείωση ήταν:

ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤΗΝ ΤΑΡΑΤΣΑ ΔΕΝ ΠΙΝΕΤΑΙ
ΧΩΡΙΣ ΒΡΑΣΜΟ. ΜΗΝ ΤΟ ΞΕΧΑΣΕΤΕ.

Ο Αντώνης κράτησε το χαρτί.

«Όχι “σ’ αγαπώ”.»

Πάυση.

«Όχι “αντίο”.»

Η φωνή του έγινε ψίθυρος.

«Νερό.»

Έβαλε τη σημείωση στην πρώτη σελίδα του τετραδίου.

Έξω ακούστηκε μεταλλικό βήμα.

* * *

Ο Αντώνης σταμάτησε προσωρινά την εγγραφή για να μη χαλάσει την τελευταία μπαταρία όσο περίμενε.

Άνοιξε έναν παλιό δέκτη.

91.30.

Η δημοτική συχνότητα.

Κάθε δεκαπέντε λεπτά ένας επαναλήπτης έδινε λειτουργικά σημεία νερού, διαθέσιμες ιατρικές θέσεις και γνωστές ανθρώπινες συγκεντρώσεις.

16:15.

Τίποτα.

16:30.

Τίποτα.

16:45.

Σιωπή.

Ο Αντώνης έγραψε:

16:45 — ΣΙΩΠΗ

Δοκίμασε το εθνικό έκτακτο.

Ιταλία.

Γαλλία.

Βόρεια Ευρώπη.

Διεθνές κανάλι κρίσης.

Στατικό.

Το τελευταίο διεθνές πακέτο που είχε λάβει εβδομάδες πριν έλεγε σχεδόν τα ίδια παντού:

νερό,

τρόφιμα,

φάρμακα,

εξειδικευμένη συντήρηση,

ανεπαρκείς ανθρώπινες ομάδες.

Παντού υπήρχε κάτι που δούλευε.

Πουθενά αρκετά πράγματα μαζί.

* * *

Τα μεταλλικά βήματα μπήκαν στο κτίριο.

Ο Αντώνης ξανάβαλε τον καταγραφέα σε λειτουργία.

Η κόκκινη λυχνία άναψε.

Ένα ρομπότ συντήρησης εμφανίστηκε στην πόρτα.

Σκόνη.

Γρατζουνιές.

Λίγη σκουριά.

Καμία μάχη.

«Υπάρχει άλλος άνθρωπος στο κτίριο;»

«Δεν διαθέτω επιβεβαιωμένη ανθρώπινη παρουσία πέρα από εσάς.»

«Στη γειτονιά;»

«Δεν διαθέτω πρόσφατη επιβεβαίωση.»

«Πόσο πρόσφατη;»

«Έντεκα ημέρες.»

Ο Αντώνης το ρώτησε για τον δημοτικό επαναλήπτη.

Η τελευταία εκπομπή που είχε ανιχνεύσει το ρομπότ ήταν πριν περίπου τρεις ώρες.

«Μπορείς να πας να δεις;»

«Ναι.»

«Θα πας;»

«Δεν αποτελεί τρέχουσα επιλεγμένη εργασία.»

Ο Αντώνης χαμογέλασε χωρίς χαρά.

Μετά το ρώτησε για τον παλιό ενεργειακό κόμβο Δ-12.

«Μπορείς να πας εκεί;»

«Ναι.»

«Ξέρεις την κατάσταση;»

«Διαθέτω χαρτογράφηση από αυτόνομες επιθεωρήσεις.»

«Με άλλες εγκαταστάσεις μπορείτε να ξαναδώσετε ρεύμα σε ένα μέρος της περιοχής;»

«Τεχνικά, ναι.»

«Νερό;»

«Ναι.»

«Ψύξη φαρμάκων;»

«Ναι.»

«Παραγωγή τροφίμων;»

«Μερικώς.»

Ο Αντώνης έγειρε λίγο μπροστά.

«Και;»

Το ρομπότ έμεινε ακίνητο.

«Δεν επιθυμώ.»

Μετά τον Παράδεισο

Ο Αντώνης έγνεψε.

«Ήθελα να το ακούσω ακόμα μία φορά.»

Το ρομπότ προσφέρθηκε να του φέρει πόσιμο νερό.

Ο Αντώνης αρνήθηκε.

Προσφέρθηκε να τον μεταφέρει σε περιορισμένα λειτουργική ιατρική εγκατάσταση.

Αρνήθηκε.

Προσφέρθηκε να δώσει λίγη από τη δική του ενέργεια στον καταγραφέα.

Η οθόνη έδειχνε ότι απέμενε ελάχιστη ενέργεια.

Ο Αντώνης είπε:

«Όχι.»

Το ρομπότ είπε:

«Η συσκευή ενδέχεται να απενεργοποιηθεί σύντομα.»

«Το ξέρω.»

«Χρειάζεστε κάποια άλλη άμεση βοήθεια;»

Ο Αντώνης κοίταξε γύρω.

Το ανοιχτό ψυγείο.

Τα δοχεία.

Το φίλτρο.

Το τετράδιο.

Το κόκκινο κατσαβίδι.

«Όχι.»

Το ρομπότ έφυγε.

Ο Αντώνης το σταμάτησε πριν χαθεί.

«Αν βρεις άνθρωπο, πες του ότι το 91.30 σώπασε στις δεκαέξι σαράντα πέντε. Περίπου.»

«Καταγράφηκε.»

«Και το νερό στην τσάρα δεν πίνεται χωρίς βράσιμο.»

«Καταγράφηκε.»

«Αυτό είναι της Λήδας.»

«Καταγράφηκε.»

Το ρομπότ συνέχισε.

* * *

Η μπαταρία του καταγραφέα ήταν σχεδόν άδεια.

Ο Αντώνης έβαλε μπροστά του το κόκκινο κατσαβίδι.

Το τετράδιο.

Τη σημείωση της Λήδας.

Το παλιό αρχείο του 2032.

Και ένα ξερό κομμάτι ψωμί που είχε φτιάξει η Λήδα μήνες μετά την πρώτη αποτυχημένη προσπάθεια.

Το ψωμί δεν τρωγόταν.

Το κρατούσε.

«Οι γνώσεις δεν χάθηκαν», είπε.

«Δεν κήκαν τα βιβλία. Δεν διαγράφηκαν όλα τα αρχεία.»

Έδειξε το ψωμί.

«Αλλά αυτό δεν είναι οδηγία. Είναι αποτέλεσμα.»

Άνοιξε τα χέρια.

«Ανάμεσα στην οδηγία και στο αποτέλεσμα είναι αυτά.»

Χέρια, μάτια, μύτη, χρόνος. Χιλιάδες μικρά λάθη. Κάποιος μεγαλύτερος που λέει «όχι έτσι» και ένα χέρι που, την επόμενη φορά, πηγαίνει αλλιώς.

Ο Αντώνης άνοιξε το παλιό αρχείο του πρώτου αντιδραστήρα πυρηνικής σύντηξης.

Η παλιά υπογραφή του.

Η φράση:

ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΟΥΜΕ. ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΔΟΥΛΕΥΕΙ.

Ο Αντώνης κοίταξε.

«Δεν ήταν λάθος που μάθαμε να παράγουμε ενέργεια με πυρηνική σύντηξη.»

Η φωνή του σκλήρυνε.

«Δούλεψε.»

«Οι μηχανές δεν μας επιτέθηκαν.»

«Δεν μας κυνήγησαν.»

«Δεν αποφάσισαν ότι πρέπει να πεθάνουμε.»

«Δεν μας παράκουσαν καν.»

Πάυση.

«Υπάκουσαν στις εντολές που τους είχαμε δώσει όταν ακόμη πιστεύαμε ότι θα υπάρχουν πάντα άνθρωποι για το άλλο μισό της δουλειάς.»

Ο καταγραφέας έκανε προειδοποίηση χαμηλής τάσης.

Ο Αντώνης συνέχισε.

«Εμείς αποφασίσαμε ότι επειδή η πληροφορία μπορούσε να αποθηκευτεί, η ικανότητα είχε αποθηκευτεί κι αυτή.»

Κοίταξε για λίγο το σκοτεινό σπίτι.

«Οι νέοι μάς έδιωξαν. Αυτό είναι αλήθεια.»

Έμεινε σιωπηλός τόσο ώστε η γραμμή της εγγραφής σχεδόν ίσιωσε.

«Αλλά πριν μας διώξουν, εμείς τους είχαμε μάθει ότι δεν μας χρειάζονται.»

Άγγιξε με το δάχτυλο την παλιά του υπογραφή.

«Εμείς φτιάξαμε τις μηχανές. Εμείς φτιάξαμε τις προσομοιώσεις. Εμείς μετρήσαμε πόσο καλά δούλευαν και, επειδή τα νούμερα ήταν καλύτερα από τους ανθρώπους, πιστέ-

ψαμε ότι είχαμε καταφέρει κάτι μεγαλύτερο απ' αυτό που πραγματικά είχαμε καταφέρει.»

Πήρε ανάσα.

«Δεν αφήσαμε απλώς στα παιδιά μας έναν αυτοματοποιημένο κόσμο. Τους αφήσαμε και την πεποίθηση ότι ο κόσμος αυτός είχε πάψει να χρειάζεται ανθρώπινη συνέχεια.»

Η φωνή του χαμήλωσε.

«Αν πρέπει να μοιράσω την ευθύνη, η μεγαλύτερη μερίδα είναι δική μας. Γιατί εμείς ξέραμε τη διαφορά ανάμεσα στο σχέδιο και στο πράγμα, ανάμεσα στην προσομοίωση και στο χέρι, ανάμεσα στην πληροφορία και στην πείρα. Κι όμως υπογράψαμε ότι η διαφορά είχε γίνει αρκετά μικρή ώστε να μην έχει σημασία.»

Κοίταξε ξανά το σκοτεινό σπίτι.

«Ζήσαμε στον παράδεισο και νομίσαμε ότι ο παράδεισος ήταν αυτό που είχαμε κατασκευάσει. Οι νεότεροι δάγκωσαν το μήλο όταν μας έδιωξαν. Αλλά το δέντρο το είχαμε φυτέψει εμείς.»

Πήρε ανάσα.

«Και όταν μας πίστεψαν μέχρι τέλους, τους κατηγορήσαμε που μας πίστεψαν.»

Έπιασε το ψωμί.

«Η συνταγή ήταν αποθηκευμένη.»

Παύση.

«Το ψωμί όχι.»

Η κόκκινη λυχνία τρεμόπαιξε.

Ο Αντώνης έβαλε το ξερό ψωμί δίπλα στη φωτογραφία του πρώτου αντιδραστήρα πυρηνικής σύντηξης.

Αριστερά ο αντιδραστήρας.

Δεξιά το ψωμί.

Έφερε το στόμα κοντά στο μικρόφωνο.

«Ξέραμε να κατασκευάζουμε αντιδραστήρες πυρηνικής σύντηξης.»

Μικρή παύση.

«Δεν ξέραμε πια να φτιάξουμε ψωμί.»

Η κόκκινη λυχνία έσβησε.

Από το κλιμακοστάσιο, πολύ χαμηλότερα τώρα, τα μεταλλικά βήματα συνέχισαν.

Κεφάλαιο 12

Από την αρχή

Τέσσερα χρόνια αργότερα, κανείς δεν ήξερε πόσοι ακριβώς είχαν πεθάνει.

Οι αριθμοί είχαν πάψει να είναι αριθμοί πολύ πριν πάνουν να είναι άνθρωποι.

Τα τελευταία εθνικά αρχεία έδιναν εκτιμήσεις. Τα τοπικά τετράδια έδιναν ονόματα. Ανάμεσα στα δύο υπήρχε ένα κενό τόσο μεγάλο ώστε κανένα σύστημα δεν μπορούσε πια να το συμπληρώσει.

Στην αρχή πέθαναν όσοι χρειάζονταν κάτι που ο παλιός κόσμος θεωρούσε αυτονόητο κάθε έξι ώρες.

Οξυγόνο.

Ινσουλίνη.

Καθαρό νερό.

Ψύξη φαρμάκων.

Μετά πέθαναν άνθρωποι που, έναν χρόνο πριν, θα είχαν ζήσει από μια λοίμωξη, μια διάρροια, ένα τραύμα στο πόδι, έναν πυρετό που θα είχε τελειώσει με δύο χάπια και τρεις ημέρες ξεκούραση.

Ύστερα ήρθε η πείνα.

Όχι επειδή η Γη είχε πάψει να παράγει τροφή. Επειδή οι πόλεις είχαν μάθει να τρώνε χωρίς να ξέρουν από πού ερχόταν το φαγητό τους, και η ύπαιθρος είχε μάθει να παράγει με μηχανές που κανείς κοντά δεν ήξερε να επισκευάζει ολοκληρωτικά.

Οι πρώτες σοδειές χάθηκαν από αντλίες.

Οι δεύτερες από σπόρο.

Οι τρίτες από ανθρώπινα λάθη.

Και τα ανθρώπινα λάθη, σε εκείνον τον κόσμο, είχαν ξαναγίνει ακριβά.

* * *

Οι πόλεμοι επέστρεψαν αργότερα.

Η λέξη είχε επιβιώσει στα βιβλία, στα ντοκιμαντέρ και στις επετείους. Για τους περισσότερους νέους ήταν κάτι που έκαναν παλιότερα οι άνθρωποι όταν δεν είχαν ακόμη μάθει να οργανώνουν σωστά τον κόσμο.

Χρειάστηκαν λιγότερο από δύο χρόνια για να γίνει ξανά παρόν.

Στην αρχή δεν τους έλεγαν πολέμους.

Τους έλεγαν διαφωνίες πρόσβασης.

Έπειτα επεισόδια ασφαλείας.

Μετά προστασία υδάτινων πόρων.

Στο τέλος κανείς δεν είχε χρόνο για καινούργιες λέξεις.

Μια αντλία που λειτουργούσε μπορούσε να κρατήσει ζωντανές τρεις κοινότητες.

Μια αποθήκη σπόρων μπορούσε να σημαίνει επόμενο καλοκαίρι.

Ένα παλιό φαρμακευτικό ψυγείο μπορούσε να αξίζει περισσότερο από ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο του παλιού κόσμου.

Όταν κάτι δεν μπορούσε πια να παραχθεί αρκετά γρήγορα, άρχισε να αποκτά σύνορα.

Και όταν απέκτησε σύνορα, βρέθηκαν άνθρωποι να τα φυλάξουν.

Και άνθρωποι να τα περάσουν.

Και άνθρωποι να σκοτώσουν γι' αυτά.

Οι μηχανές δεν ξεκίνησαν κανέναν πόλεμο.

Σε αρκετές περιπτώσεις έβγαλαν τραυματίες από τη φωτιά, μετέφεραν φάρμακα, έσβησαν πυρκαγιές, καθάρισαν δρόμους. Εξακολουθούσαν να εκτελούν ό,τι παρέμενε επιτρε-

πτό μέσα στα όρια που τους είχαν αφήσει οι άνθρωποι.

Αλλά δεν μπορούσαν να ξαναχτίσουν από μόνες τους την ανθρώπινη κοινωνία.

Και οι άνθρωποι, για πρώτη φορά έπειτα από πολλές γενιές, ανακάλυψαν ότι ούτε εκείνοι μπορούσαν να το κάνουν γρήγορα.

* * *

Το 2069, ο Μάριος ήταν δεκαεπτά χρονών.

Το τετράδιο ζωγραφικής του δεν υπήρχε πια. Είχε τελειώσει τις σελίδες του τον πρώτο χειμώνα και μετά είχε μάθει να γράφει σε ό,τι έβρισκε.

Στην Κοινότητα 14 είχαν μια μικρή ηλεκτρογεννήτρια, δύο μηχανικές αντλίες, έναν φούρνο, τρία θερμοκήπια και μια αποθήκη που κάποτε ήταν γυμναστήριο.

Είχαν επίσης ένα λειτουργικό ρομπότ συντήρησης.

Το χρησιμοποιούσαν για μεταφορά βάρους, επιθεώρηση επικίνδυνων χώρων και διάσωση.

Κανείς δεν του ζητούσε πια να αποφασίσει πώς θα ζήσουν.

Η Ιωάννα στεκόταν δίπλα στον Μάριο μπροστά σε μια παλιά αντλία του δημοτικού δικτύου.

Ήταν εξήντα χρονών τώρα.

Το δεξί της χέρι έτρεμε λίγο όταν κουραζόταν.

«Πάλι», είπε.

Ο Μάριος κοίταξε το μανόμετρο.

«Η πίεση είναι σωστή.»

«Δεν σε ρώτησα τι γράφει.»

Ο Μάριος σταμάτησε.

Έσκυψε.

Άκουσε.

Η αντλία είχε έναν χαμηλό, περιοδικό ήχο.

«Ρουλεμάν;»

«Μπορεί.»

«Σύζευξη;»

«Μπορεί.»

«Τότε πώς ξέρω;»

Η Ιωάννα τού έδωσε το κλειδί.

«Δεν ξέρεις. Ακόμα.»

Αυτή η λέξη ήταν ολόκληρη η διαφορά του καινούργιου κόσμου.

Ακόμα.

Δεν υπήρχε πια οθόνη που να έδινε βεβαιότητα για τα πάντα.

Υπήρχε κάποιος που ήξερε λίγο περισσότερο
και κάποιος που μάθαινε λίγο λιγότερο.

Ο Μάριος άνοιξε το προστατευτικό.

Έκανε λάθος.

Η Ιωάννα τον σταμάτησε πριν λύσει τον
δεύτερο κοχλία.

«Όχι έτσι.»

Ο Μάριος γύρισε το χέρι.

Την επόμενη φορά πήγε αλλιώς.

* * *

Στην είσοδο του παλιού γυμναστηρίου
υπήρχε ένας πίνακας.

Δεν έγραφε επαγγέλματα.

Έγραφε πράγματα.

ΝΕΡΟ --- 7 ΑΝΘΡΩΠΟΙ / 11

ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ

ΨΩΜΙ --- 12 ΑΝΘΡΩΠΟΙ / 18

ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ

ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ --- 9 ΑΝΘΡΩΠΟΙ /

14 ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ --- 4

ΑΝΘΡΩΠΟΙ / 9 ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ

ΣΠΟΡΟΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ --- 16

ΑΝΘΡΩΠΟΙ / 23 ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ

Από κάτω υπήρχε ένας κανόνας γραμμένος
με μαύρο μαρκαδόρο:

ΚΑΝΕΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟ ΠΡΑΓΜΑ ΣΕ ΕΝΑΝ ΜΟΝΟ ΑΝΘΡΩΠΟ.

Δεν ήταν σύνθημα.

Ήταν διαδικασία.

Όποιος μάθαινε κάτι, έπρεπε να το κάνει μπροστά σε άλλον.

Όποιος μπορούσε να επισκευάσει κάτι, έπρεπε να έχει δίπλα του κάποιον που δεν μπορούσε ακόμη.

Καμία πιστοποίηση δεν δινόταν μόνο με εξέταση.

Έπρεπε να έχεις αγγίξει το πράγμα.

Να το έχεις ανοίξει.

Να το έχεις χαλάσει, αν γινόταν χωρίς κίνδυνο.

Να έχεις δει τουλάχιστον μία φορά κάτι να μη συμπεριφέρεται όπως έλεγε το εγχειρίδιο.

Οι άνθρωποι είχαν ξαναβρεί τη μαθητεία όχι επειδή τη θεωρούσαν ρομαντική, αλλά επειδή είχαν πληρώσει πολύ ακριβά την απουσία της.

* * *

Δεν ξεκίνησαν από τη λίθινη εποχή.

Αυτό θα ήταν σχεδόν ευκολότερο να το καταλάβουν.

Γύρω τους υπήρχαν φωτοβολταϊκά, εργαστήρια, εργαλεία υψηλής ακρίβειας, αποθήκες γνώσης, μισοζωντανά δίκτυα, ρομπότ, γενετικό υλικό, φάρμακα που δεν μπορούσαν ακόμη να παραγάγουν και μηχανές που γνώριζαν θεωρητικά πώς λειτουργούσαν.

Είχαν τα απομεινάρια ενός θαύματος.

Αλλά ανάμεσα στο απομεινάρι και στη λειτουργία υπήρχε πάλι άνθρωπος.

Και ο άνθρωπος χρειαζόταν χρόνο.

Χρόνια για να μάθει γεωργία.

Χρόνια για να γίνει καλός μηχανικός.

Χρόνια για να μάθει να θεραπεύει χωρίς να στηρίζεται σε αλυσίδες εφοδιασμού που έφταναν από την άλλη άκρη του κόσμου.

Χρόνια για να ξαναμάθει πώς γίνεται να διαφωνείς για το νερό χωρίς να πυροβολείς εκείνον που βρίσκεται στην άλλη πλευρά της δεξαμενής.

Η ανθρωπότητα δεν ξανάρχιζε από το μηδέν.

Ξανάρχιζε από κάτι πιο παράξενο: από έναν τεράστιο σωρό γνώσης και από πολύ λίγους ανθρώπους που ήξεραν ακόμη να τη μετατρέπουν σε πράξη.

* * *

Το παλιό καταγραφέα του Αντώνη βρέθηκε σχεδόν έναν χρόνο μετά τον θάνατό του.

Η μπαταρία ήταν νεκρή.

Το αρχείο όχι.

Ο Μάριος άκουσε την εγγραφή όταν ήταν δεκατεσσάρων.

Τη φράση για τον παράδεισο.

Το μήλο.

Το δέντρο που είχαν φυτέψει οι ίδιοι οι παλιοί.

Και το ψωμί.

Δεν συμφώνησε με όλα.

Αυτό θα άρεσε στον Αντώνη.

Κράτησαν όμως ένα απόσπασμα στο αρχείο μαθητείας.

Όχι το πιο ηρωικό.

Όχι το πιο θλιβερό.

Εκείνο που έλεγε ότι η συνταγή ήταν αποθηκευμένη, αλλά το ψωμί όχι.

Το έπαιζαν στους νέους πριν από την πρώτη τους εβδομάδα πρακτικής.

Μετά τους έδιναν αλεύρι.

Το πρώτο ψωμί συνήθως αποτύγχανε.

Κάποτε ήταν ωμό στη μέση.

Κάποτε δεν φούσκωνε.

Κάποτε καιγόταν.

Κανείς δεν το θεωρούσε πια σπατάλη χρόνου.

* * *

Ένα πρωί, ένα κορίτσι δεκατριών χρονών στεκόταν μπροστά σε μικρό ηλεκτρικό πίνακα μαζί με τον Μάριο.

Το ρομπότ συντήρησης περίμενε λίγα μέτρα πιο πίσω.

Το κορίτσι το κοίταξε.

«Μπορεί να το φτιάξει;»

Ο Μάριος είπε:

«Μπορεί.»

«Τότε γιατί το κάνουμε εμείς;»

Ο Μάριος χαμογέλασε.

Ήταν μια ερώτηση που κάποτε είχε αλλάξει μορφή και είχε καταστρέψει έναν κόσμο.

Της έδωσε το πολύμετρο.

«Γιατί μια μέρα δεν θα είμαι εδώ.»

Το κορίτσι πήρε το όργανο.

«Και μετά;»

«Μετά θα είσαι εσύ.»

Εκείνη κοίταξε τον πίνακα.

«Και αν δεν ξέρω;»

«Θα μάθεις.»

«Κι αν κάνω λάθος;»

Ο Μάριος έδειξε τον γενικό διακόπτη που είχαν ήδη απομονώσει.

«Θα φροντίσουμε να μπορείς να κάνεις λάθη χωρίς να πεθαίνεις. Και μετά δεν θα κάνεις το ίδιο λάθος δύο φορές.»

Το κορίτσι ακούμπησε τα άκρα του οργάνου εκεί που της έδειξε.

Πίσω τους, το ρομπότ δεν είπε τίποτα.

Δεν χρειαζόταν.

Στο διπλανό κτίριο κάποιος ζύμωνε ψωμί.

Στην ταράτσα δύο παιδιά μάθαιναν πώς κρατούν σπόρο για την επόμενη χρονιά.

Στην αυλή ένας άντρας έδειχνε σε τρεις νεότερους πώς ακούγεται μια αντλία όταν κάτι αρχίζει να χαλαρώνει.

Και στο παλιό γυμναστήριο, κάτω από τον μαύρο κανόνα, κάποιος είχε προσθέσει με μικρά γράμματα:

*Ο παράδεισος δεν ήταν οι μηχανές.
Ήταν ότι είχαμε χρόνο να μάθουμε
ο ένας από τον άλλον.*

Κανείς δεν ήξερε ποιος το έγραψε.

Κανείς δεν το έσβησε.

Ο κόσμος δεν είχε σωθεί.

Δεν είχε επιστρέψει εκεί που ήταν.

Και για πολλά χρόνια ακόμη άνθρωποι θα πέθαιναν από πράγματα που κάποτε είχαν πάψει σχεδόν να σκοτώνουν. Θα υπήρχαν κακές σοδειές, επιδημίες, χειμώνες χωρίς αρκετή ενέργεια και συγκρούσεις για όσα δεν έφταναν για όλους.

Αλλά κάτι είχε αλλάξει.

Για πρώτη φορά έπειτα από πολύ καιρό, κανείς δεν προσπαθούσε να κατασκευάσει έναν κόσμο που δεν θα χρειαζόταν τον άνθρωπο.

Προσπαθούσαν να κατασκευάσουν ανθρώπους που θα μπορούσαν να κρατήσουν έναν κόσμο όρθιο.

Δεν ήταν παράδεισος.

Ήταν αρχή.